نثر جو پيڱو

نمبر شمار	عنوان	صفحو
1	حجة الوداع وارو خطبو	1
2	حضرت سلمان فارسي رضي الله عنهُ	2
3	حضرت امام جعفر صادق عليه السلام	2
4	قائداعظم جا ارشاد	3
5	اتحاد، تنظيم ۽ يقين محڪم	4
6	مولانا دين محمد وفائي	4-5
7	مائي نحيري	5-6
8	هنر دولت آهي	6-7
9	خط	7
10	بين الاقوامي عدالت	7-8
11	اجرڪ	8-9
12	ميرن جي دربار	9
13	ڪينجهر ڍنڍ	10
14	سنڌي ادب جي مختصر تاريخ	10-11
15	رڌ پچاءُ	11
16	ٻه ته ٻارهن	12
17	نصرپور	12-13
18	جهڙو راڄ تهڙو پيڱهه	13-14

نظم

1	آهيون الف آسري......	5	ڏيئو
2	نيڪي	6	ٻاليون سڀ جو سنسار
3	دُعا	7	پيارا وطن
4	سچل سرمست جا بيت	8	هاري

سبق: ۱ حجة الوداع وارو خطبو

مشق:

۱- س: پاڻ سڳورن صلي الله عليه وآله وسلم آخري حج ڪهڙي هجري سن ۾ ڪرڻ فرمايو؟

ج: **آخري حج:**

پاڻ سڳورن صلي الله عليه وآله وسلم آخري حج هجري ڏهين سال جي ذوالحج مهيني ۾ هڪ لک چاليهه هزار مسلمان جي جماعت سان ادا ڪيو.

۲- س: هن حج کي "حجة الوداع" ڇو ٿو چيو وڃي؟

ج: **حجة الوداع:**

هي حج حضور اڪرم صلي الله عليه وآله وسلم جي زندگي جو آخري حج هجڻ ڪري "حجة الوداع" چيو وڃي ٿو.

۳- س: پاڻ سڳورن صلي الله عليه وآله وسلم اسلامي برادري بابت ڪهڙو ارشاد فرمايو؟

ج: **اسلامي برادري:**

پاڻ صلي الله عليه وآله وسلم اسلامي برادري بابت ارشاد فرمايو ته:
"سڀ انسان آدم جي اولاد آهن ۽ آدم کي مٽي مان پيدا ڪيو آهي هر ڪو مسلمان ٻئي مسلمان جو ڀاءُ آهي ۽ سڀ هڪ برادري آهن"

۴- س: نبي ڪريم صلي الله عليه وآله وسلم جن ظالمن، ٻارن، يتيمن ۽ مسڪينن واسطي ڪهڙيون نصيحتون ڪيون؟

ج: **نصيحتون:**

نبي ڪريم صلي الله عليه وآله وسلم جن فرمايو ته! "ظالمن سان عدل، ٻارن سان شفقت، يتيمن سان مهرباني ۽ مسڪينن جا سنڀال ڪريو"

۵	لفظ	معني	جملا
۱-	ورندي	لوٽنا	اسڪول مان ورندي مون هڪ جانور ڏٺو.
۲-	ٻانهن	غلامون	انسان کي پنهنجي ٻانهن جو خيال رکڻ گهرجي.
۳-	لڄ	عزتون	هڪ ٻئي جي لڄ جو احترام ڪيو.
۴-	پڌرنامو	اعلان	حضور صلي الله عليه وآله وسلم جو خطبو مسلمانن جي حقن جو ڪليل پڌرنامو هو.
۵-	پڇاڙي	آخر	هر ڳالهه جي پڇاڙي ۾ ڪو نصيحت هوندي آهي.
۶-	پڇاڻو	پوڇ ڳاڇ	يوم محشر عملن بابت پڇاڻو ٿيندو.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ٢:

حضرت سلمان فارسي (رضي الله تعالى عنه)

١- مشق:

س: حضرت سلمان فارسي رضي الله تعالى عنه ڪٿي جو رهاڪو هو؟

ج: حضرت سلمان فارسي رضي الله تعالى عنه اصفهان جي هڪ ڳوٺ جو رهاڪو هو.

×———×

س٢: حضرت سلمان فارسي رضي الله تعالى عنه حق ۽ سچ جي ڳولا لاءِ ڪهڙي ڪوشش ڪئي؟

ج: **حق ۽ سچ جي ڳولا:-**

حضرت سلمان فارسي حق ۽ سچ جي ڳولا لاءِ گهڻين ملڪن جو سفر ڪيو ۽ پور رهيو ڪيائين.

×———×

س٣: اسلام قبول ڪرڻ ڪانپوءِ حضرت سلمان فارسي رضي الله ڪهڙي خدمتون ڪيون؟

ج: **خدمتون:-**

اسلام قبول ڪرڻ پوءِ حضرت سلمان فارسي رضي الله عنه اسلامي تعليم کي عام ڪرڻ لاءِ گهڻيون خدمتون سرانجام ڏنيون.

×———×

٢-

لفظ	معني	جملا
١- نامور	مشهور	حضرت سلمان فارسي رضي الله عنه هڪ نامور صحابي هو.
٢- پيشوا	امام	هر مذهب جو هڪ پيشوا هوندو آهي.
٣- ڪارڻ	وجه / سبب	سليم غربت ڪارڻ نه پڙهي سگهيو.
٤- ڏس	پتو	اسلام سچي واٽ جو ڏس ڏنو.
٥- ڦيرو	تبديلي	احمد جي مزاج ۾ ڪڏهن ڦيرو نه آيو.

×———×

سبق ٣:

حضرت امام جعفر صادق (عليه السلام)

١- مشق:

س: حضرت امام جعفر صادق عليه السلام ڪهڙن استادن وٽ تعليم ورتي؟

ج: **استادن وٽ تعليم:-**

حضرت امام جعفر صادق عليه السلام پنهنجي ڏاڏي امام زين العابدين عليه السلام ۽ پنهنجي والد امام محمد باقر عليه السلام وٽ تعليم ورتي.

×———×

س٢: حضرت امام جعفر عليه السلام جا ڪهڙا مشهور شاگرد ٿي گذريا آهن؟

ج: **مشهور شاگرد:-**

حضرت امام جعفر عليه السلام جا مشهور شاگرد امام ابو حنيفه، امام مالڪ ۽ دنيا جي مشهور ڪيميادان جابر بن حيان هئا.

×———×

Please visit for more data at: www.pakcity.org

Date

٣

	لفظ	معني	جملا
١.	نسبي	خانداني	حضرت امام جعفر عليه السلام جو نسبي سلسلو حضرت علي سان ملي ٿو (ڪرم الله وجهه)
٢.	پيڙهي	نسل	حضرت امام جعفر چوٿين پيڙهي مان هو.
٣.	فاجر	گناهگار	فاجر ماڻهو هميشه ذليل ٿيندو آهي.
٤.	فاسق	بدڪار	فاسق ماڻهو کان پري رهو.
٥.	مستحق	ضرورتمند	اسان کي هر مستحق جي مدد ڪرڻ گهرجي.

x———x

سبق ٤

قائداعظم جا ارشاد

١. مشق

س١: قائداعظم شاگردن کي نصيحت ڪندي ڪهڙين ڳالهين ڏانهن ڌيان ڇڪايو آهي؟

ج: **شاگردن ڏانهن نصيحت:-**

شاگردن کي نصيحت ڪندي چيو ته: توهان مستقبل جا معمار آهيو. توهان کي تعليمي عمل ۾ مصروف رهڻ جي تاڪيد ڪريان ٿو. ڪم ۽ بس ڪم. پنهنجي قوم جي خدمت ڪندا رهو ۽ اڳتي وڌندا هلو.

x———x

س٢: سرڪاري ملازمن کي قائداعظم ڪهڙي هدايت ڪئي آهي

ج: **سرڪاري ملازمن کي هدايت:-**

سرڪاري ملازمن کي هدايت ڪندي چيو ته آءٌ اوهان کي يقين ٿو ڏياريان ته دنيا ۾ اوهان جي ضمير کان وڌيڪ ڪا به شيءِ نه آهي جيڪڏهن اوهان پاڪستان جو وقار بلند ڪرڻ چاهيو ٿا ته پنهنجا فرض ايمانداري سان پورا ڪندا رهو.

x———x

س٣: قائداعظم جي خيال موجب پاڪستان ڪهڙن مقصدن کي حاصل ڪرڻ لاءِ قائم ٿيو؟

ج: **پاڪستان حاصل ڪرڻ جو مقصد:-**

پاڪستان حاصل ڪرڻ جو مقصد اهو هو ته اسين اهڙي مملڪت جا مالڪ ٿيون جتي اسين پنهنجي روايتن مطابق ترقي ڪري سگهون ۽ اسلام جي اصولن تي آزادي سان عمل ڪري سگهون.

x———x

٢

	لفظ	معني	جملا
١.	معمار	تعمير ڪرڻ وارا	شاگرد پاڪستان جي مستقبل جا معمار آهن.
٢.	تربيت	پرورش	والدين اولاد جي سٺي تربيت ڪندا آهن.
٣.	جدوجهد	محنت	ڪنهن به مقصد جي حصول لاءِ جدوجهد ضروري آهي.
٤.	تعاون	مدد	اسان کي هڪ ٻئي سان تعاون ڪرڻ گهرجي.
٥.	برداشت	برداشت	همت ۽ برداشت سان هر مشڪل کي منهن ڏيو.

x———x

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق: ۵

اتحاد، تنظيم ۽ يقين محڪم

۱. مشق:

س۱: اتحاد نه هجڻ ڪري قوم کي ڪهڙو نقصان ٿيندو؟

ج: **اتحاد:**

اتحاد هڪ روح آهي جو قومن کي حياتي بخشي ٿو. جنهن قوم ۾ نفاق ۽ ڦيٽارو هو تاريخ شاهد آهي ته اهي صفحي هستيءَ تان ناپيد ٿي ويا. دنيا ۾ اهي قومون زنده رهي سگهيون آهن جن ۾ اتحاد جي قوت هجي.

س۲: اتحاد ۾ ڪهڙا فائدا آهن؟

ج: **فائدا:** اتحاد ۾ گهڻا فائدا آهن جن ۾ ڪجهه هي آهن:

i. اتحاد قومن کي حياتي بخشي ٿو. ii. اتحاد مان قومون زنده رهي سگهن ٿيون.

iii. اتحاد قومن کي سرخرو بڻائيندي آهي.

س۳: تنظيم ڇو ضروري آهي؟

ج: **تنظيم:** ڪنهن به قومي عمل يا ارادي جي پورائي لاءِ ترتيب بندي ۽ تنظيم جي ضرورت آهي.

س۴: يقين محڪم ڇا کي ٿو چئجي؟ سمجهايو.

ج: **يقين محڪم:** ڪنهن قوم جي پختگي ۽ عمل تي مڪمل يقين کي يقين محڪم سڏجي ٿو.

۲.

	لفظ	معني	جملا
۱.	تنظيم	نظم و ضبط	قوم جي ترقي لاءِ تنظيم به ضروري آهي.
۲.	سرفراز	سرخرو	اتحاد سان قومون سرفراز ٿي وينديون آهن.
۳.	احترام	عزت	وڏن جو هميشه احترام ڪرڻ گهرجي.
۴.	عمل پيهم	مسلسل	عمل پيهم ڪرڻ سان هر مشڪل آسان ٿي ويندي.
۵.	ويڇا	فرق	اسلام ۾ امير ۽ غريب ۾ ڪو ويڇو ناهي.

سبق: ۶

مولانا دين محمد وفائي

۱. مشق:

س۱: مولانا وفائي جي ننڍپڻ بابت اوهان کي ڪهڙي خبر آهي؟

ج: **ننڍپڻ:**

مولانا وفائي سن ۱۳۱۱هه مطابق ۱۸۹۴ع ۾ آچر گوٺ ۾ ڄائو هو. ابتدائي تعليم پنهنجي والد سان ورتي. والد جي وفات کانپوءِ سندس پالنا جو سمورو بار والده جي ڪلهن تي اچي پيو پر پاڻ تعليمي سلسلو جاري رکيو.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

س۲: مولانا وفائيءَ ڪھڙن بزرگن جي ڪچھري مان فيض حاصل ڪيو؟

ج: **بزرگن مان فيض:-** مولانا وفائيءَ حاجي حسن الله پاٽائيءَ ۽ علامه سيد رُشد الله شاهه جھنڊي واري جي ڪچھري مان فيض حاصل ڪيو.

س۳: مولانا وفائيءَ جا ڪھڙا علمي يادگار موجود آھن؟

ج: **علمي يادگار:-** مولانا وفائيءَ جا "الوحيد" اخبار ۽ "توحيد" رسالو ۽ "ٽيھارو" ڪتاب علمي يادگار آھن.

۲	لفظ	معني	جملا
۱	اوائلي	ابتدائي	مولانا وفائيءَ اوائلي تعليم والد کان ورتي.
۲	ڄمار	عمر	حضرت امام جعفر عليه السلام ۱۴۸ ھ ۾ ڄمار ۾ وفات ڪئي.
۳	نامياچار	شهرت	مولانا وفائيءَ جا ناماچار سڄي سنڌ ۾ ھوا.
۴	مھاڀاري	عظيم جنگ	پھرين مھاڀاري لڙائيءَ کان پوءِ مولانا وفائي ناظم مقرر ٿيو.
۵	اڳري	پهلي	حضور صلي جي ذات سڀ نبين مان اڳري آھي
۶	ڏاڪو	شان	اسان جي وطن جي ڏاڪو سڀ کان اعليٰ آھي.

سبق ۸:

مائي خيري

۱ **مشق:-**

س۱: مائي خيري جي حياتيءَ جو مختصر احوال ٻڌايو؟

ج: **مائي خيري جي حياتي:-** مائي خيري جو اصل نالو بيبي خير النساء ھو. ھن پنھنجي زندگيءَ ۾ ايترا خير جا ڪم ڪيا جو سڏبي ئي مائي خيري ھئا. ڪيس ڪيترين مسجد ۽ مدرسا ٺھرايا. مائي خيري ننڍپڻ کان ئي ڏاڍي ذھين ھئي ھن عربي ۽ فارسي جي تعليم حاصل ڪئي. پاڻ نھايت رحمدل ۽ نيڪ ھئي.

س۲: ھن ڪھڙا ڪھڙا خير جا ڪم ڪيا؟

ج: **خير جا ڪم:-** مائي خيري جي خير جود روازو مسڪينن لاءِ ھر وقت کليل رھندو ھو. پاڻ گھڻا خير جا ڪم ڪيا. ھن کي مسجد ۽ مدرسا ٺھرائڻ جا ڏاڍو شوق ھئا.

س۳: حيدرآباد ۾ سندس ڪھڙا يادگار آھن؟

ج: **يادگار:-** حيدرآباد ۾ ھڪ قبائن مسجد شريف جوڙائي جيڪا مائي خيري واري مسجد جي نالي سان مشھور آھي

Please visit for more data at: www.pakcity.org

س ٤: سرندي وارن مردن خواهه عورتن کي سنڌس حياتي مان ڪهڙو سبق سکڻ گهرجي؟

ج: **حياتي مان سبق:-**

سرندي وارن مردن خواهه عورتن کي سنڌس حياتي مان اهڙو سبق سکڻ گهرجي ته پنهنجي زندگي ۾ مائي خيري وانگر اهڙا خير جا ڪم ڪرڻ جو مرڻ بعد به سنڌس نيڪ نامي ٿئي.

س ۵: مائي خيري ڪڏهن وفات ڪئي؟

ج: **وفات:-**

مائي خيري ڀرين رمضان المبارڪ سن ۱۲۷۳ھ جي اڌ رات ۾ هن دنيا ۾ وفات ڪئي.

س ٦: سنڌس مقبرو ڪٿي آهي؟

ج: **مقبرو:-**

مائي خيري جو مقبرو ٺٽي ضلعي ۾ هالا جي پرسان خدا آباد نالي شهر ۾ آهي.

۲-

لفظ	معني	جملا
۱- رائج	قائم	انگريزن سنڌ تي حڪومت رائج ڪئي.
۲- معذور	معذور	اسان کي معذور ماڻهو جي مدد ڪرڻ گهرجي.
۳- طالب علم	علم حاصل ڪرنے والا	هر طالب علم کي علم جي چاهه هئڻ گهرجي.
۴- نقشِ قدم	پيروي ڪرنا	هميشه بزرگن جي نقشِ قدم تي هلو.
۵- رحلت	وفات	مائي خيري ماهِ رمضان ۾ رحلت ڪئي.
٦- جٽاءُ	قائم رہنے والی	الله سائين جي ذات هميشه کان جٽاءُ آهي
۷- نيڪنامي	شہرت	نيڪنامي حاصل ڪرڻ لاءِ وڏي محنت جي ضرورت آهي

سبق ۹:

هنر دولت آهي:-

۱- **مشق:-**

س ۱: ٻيوهه پنهنجي پُٽ کي هنر سيکارڻ لاءِ ڪٿي وٺي وئي؟

ج: ٻيوهه پنهنجي پُٽ کي هنر سيکارڻ لاءِ شهر وٺي وئي.

س ۲: هو پنهنجي پُٽ کي ڪهڙي ڪاريگر وٽ وٺي وئي؟

ج: هو پنهنجي پُٽ کي واڍي ڪاريگر وٽ وٺي وئي.

س ۳: چوڪري اُٺ جي ڪهڙن مان چلنا هيا؟

ج: چوڪري اُٺ جي ڪهڙن مان ڏيڍ ٽهه پاءُ چلنا هيا.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سُ۔٤: وايي مائي کي ڪهڙو شرط ٻڌايو؟

ج: **وايي جو شرط:-**

وايي مائي کي شرط ٻڌايو ته آءُ اجرات ٿيو ڪري جي هڪ ڪوٺي ماڻ بند ڪندس جيڪڏهن صبح تائين ٿو ڪري جيئرو هوندو ته پوءِ آءُ کيس شاگرد ڪندس.

×————×

#	لفظ	معني	جملا
١-	لقاءُ	منظر	آءُ حادثي جو لقاءُ ڏسي پريشان ٿي ويو.
٢-	جيئرو	زنده	شهيد مرڻ بعد به هميشه لاءِ جيئرو هوندو آهي.
٣-	رڻ	ريگستان	ٿر پاڪستان جو هڪ وڏو رڻ آهي
٤-	حيلا	ڪوشش	هر مشڪل وقت لاءِ حيلا ڪرڻ گهرجي.

×————×

سبق: ٩ خط

١-	لفظ	معني	جملا
١-	مهر	مهرباني	الله جي مهر سان هر ڪم آسان ٿيندو آهي
٢-	پيرو	مرتبه	آءُ هڪ پيرو هڪ ولسي ڳنگ ٻڌائي ٿو
٣-	ساءُ	طريقه	مونن جو ڊرائيور سڀني ساءُ سان ٺهيو ٿو
٤-	پاڙا	محلے	مونن جو ڊرائيور هر طبقي جا ڏار ڏار پاڙا هئا.
٥-	ڳڻتي	فڪر	والدين کي اولاد جي ڳڻتي رهندي آهي.
٦-	طويل	لمبا/لمبي	ديوارِ چين دنيا جي طويل ديوار آهي
٧-	ٿورائتو	احسان مند	پنهنجي رب جي هر پل ٿورائتو رهڻ گهرجي

×————×

سبق: ١٠

بين الاقوامي عدالت:-

١- مشق

سُ۔١: بين الاقوامي عدالت ڪهڙا ڪهڙا ڪم ڪندي آهي؟

ج: بين الاقوامي عدالت ملڪن جا پاڻ ۾ تڪرار نبيرڻ جا ڪم ڪندي آهي

×————×

سُ۔٢: ڪهڙا ملڪ بين الاقوامي عدالت کان پنهنجا تڪرار نبيرائي سگهن ٿا؟

ج: اهو ملڪ بين الاقوامي عدالت کان تڪرار نبيرائي سگهن ٿا جيڪي ان جا ميمبر هجن

×————×

سُ۔٣: بين الاقوامي عدالت جي ججن جي چونڊ ڪهڙي ريت ٿيندي آهي؟

ج: **ججن جي چونڊ:-** اهو ججن جن کي گڏيل قومن جي

Please visit for more data at: www.pakcity.org

جنرل اسيمبلي ۽ سلامتي ڪائونسل نون ورهين جي عرصي لاءِ چونڊيندي آهي جيڪا جاءِ ڪنهن سبب جي ڪري خالي ٿيندي آهي ته هن جي رهيل مدي لاءِ وري پوري ويندي آهي. جن جي ايلمڪاري جو مدو پورو ٿي ويندو آهي ته هو وري چونڊجي سگهي ٿو.

٢.

لفظ	معني	جملا
١. ويڙهه	لڙائي	اسان کي پاڻ ۾ ويڙهه نه ڪرڻ گهرجي.
٢. تڪرار	بحث	ڪڏهن به وڏن سان تڪرار نه ڪريو.
٣. نبيرو	حل	پنهنجي مسئلن جو نبيرو پاڻ ڪرڻ گهرجي.
٤. دائمي	مستقل	الله جي ذات دائم رهڻ واري آهي.
٥. جوڙي	بنانا	هي ڪائنات الله سائين جوڙي آهي.
٦. مدي	عرصه	احمد ڪجهه مدي ۾ گهڻو ترقي ڪري ورتي.

سبق ١١

اجرڪ:-

١. مشق:-

س١: سنڌ جي ثقافت جي اهم سوکڙي آهي؟

ج: سنڌ جي ثقافت جي اهم سوکڙي اجرڪ آهي.

س٢: عربن ۾ اجرڪ کي ڪهڙي نالي سان سڏيو آهي؟

ج: عربن ۾ اجرڪ کي "ازرق" نالي سان سڏيو آهي.

س٣: اجرڪ ڪيترن مختلف مرحلن مان گذري مڪمل ٿئي؟

ج: اجرڪ چوڏهن مختلف مرحلن مان گذري مڪمل ٿئي.

س٤: ڊزائين ۽ رنگ جي لحاظ کان اجرڪ جا ڪيترا قسم آهن؟

ج: ڊزائين ۽ رنگ جي لحاظ کان اجرڪ جا ڏهن قسم آهن.

س٥: اجرڪ جا ڪهڙا چار رنگ ٿيندا آهن؟

ج: اجرڪ جا گهڻو ڪري چار رنگ اڇو، ڪارو، ڳاڙهو ۽ نيرو رنگ آهن.

س٦: اجرڪ سنڌ جي ڪهڙن شهرن ۾ ٺهي ٿي؟

ج: اجرڪ سنڌ جي گهڻن شهرن ۾ ٺهي ٿي جهڙوڪ نصرپور، ٽنڊو محمد خان، ڪبير، سيڪاٽ، مٽياري، هالا، ڀٽ شاهه، مٽيارين، سکر ۾ ٺهي ٿي.

www.pakcity.org

Date

۲	لفظ	معني	جملا
١-	سيحاڻ	پهچان	اجرڪ سنڌ جي ثقافت جي سيحاڻ آهي.
٢-	سوکڙي	سوغات	مون پنهنجي دوست کي سوکڙي ۾ اجرڪ ڏني.
٣-	اهڃاڻ	شواهد	موئن جو دڙو قديم شين جا اهڃاڻ آهن.
٤-	ڍنگ	انداز	هر ماڻهو جي رهڻ جو ڍنگ الڳ آهي.
٥-	ماڻ	عزت	هميشه پنهنجي وڏن کي مان ڏيڻ گهرجي.
٦-	ڏيساور	بيرون ملڪ	اجرڪ جي مقبوليت ڏيساور ۾ به آهي.

سبق: ١٢

ميرن جي درٻار

١- مشق:-

س١: ميرن جي درٻار جو ذڪر برنس ڪهڙي ڪتاب ۾ ڪيو آهي؟

ج: **ميرن جي درٻار:-**

ميرن جي درٻار جو ذڪر برنس پنهنجي سفرنامي ڪتاب ۾ ڪيو آهي.

س٢: ميرن جي درٻار جو سينگار ڪهڙي قسم جا هئا؟

ج: **درٻار جو سينگار:-**

ميرن جي درٻار ۾ قيمتي ايراني ۽ قسمين قسمين جا غاليچا، وچايا پيا هئا ۽ هو صوفين تي ويهندا هئا ۽ به بي مثال هئا.

س٣: ميرن جي پوشاڪ ڪهڙي قسم جي هئي؟

ج: **ميرن جي پوشاڪ:-**

ميرن جي پوشاڪ قيمتي ۽ زرق برق واري هئي.

س٤: ميرن جي اخلاق بابت برنس ڇا لکيو آهي؟

ج: **ميرن جي اخلاق:-**

ميرن جي اخلاق بابت برنس لکيو آهي ته هو بااخلاق، نيڪ خصلت ۽ مهمان نواز هئا.

۲	لفظ	معني	جملا
١-	ڇهڇٽو	رونق	ميرن جي درٻار ۾ ماڻهن جي ڇهڇٽو هئي.
٢-	سانت	خاموشي	رات جي وقت هر طرف سانت ڇانئجي ويندي آهي
٣-	حشام	هجوم	بازارن ۾ ماڻهو جا گهڻا حشام هوندو آهي
٤-	نماءُ	نمائش	ميلن ۾ هنرن جي نماءُ ٿيندي آهي.
٥-	شڪيل	خوبصورت	ميرن جي درٻار ۾ گهڻا شڪيل ماڻهو هئا.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

Date

سبق: ١٣

ڪينجهر ڍنڍ

١. مشق:

سَ ١: ڪينجهر لفظ جي معني آهي؟

ج: ڪينجهر لفظ جي معني آهي ”گهٽائي“

×————×

سَ ٢: ڪينجهر ڍنڍ تي اهو نالو ڪيئن پيو؟

ج: ڪينجهر، سوهڻي جي نالي بابت هڪ مڪاني روايت آهي ته ڪينجهر هڪ مهاڻو هو، سوڍل سنڌس زال هئي انهن ڍنڍن تي اهو نالو انهن جي ڪري پيو.

×————×

سَ ٣: حضرت شاه عبداللطيف ڀٽائي ڪينجهر جو ذڪر ڪهڙي سُر ۾ ڪيو آهي؟

ج: حضرت شاه عبداللطيف ڀٽائي ڪينجهر جو ذڪر سُر ڪاموڏ ۾ ڪيو آهي.

×————×

سَ ٤: نوري جي قبر ڪٿي آهي؟

ج: ڪينجهر ڍنڍ جي وچ ۾ هڪ ٻيٽ تي ڄام تماچي جي محبوبه ۽ سنڌ جي راڻي نوري جي قبر آهي.

×————×

سَ ٥: ڪينجهر رڳون اصطلاح جي معني ڪهڙي آهي؟

ج: ڪينجهر رڳون اصطلاح جي معني آهي ”سرسبز ٿيڻ يا آباد ٿيڻ“.

×————×

٢.	لفظ	معني	جملا
١.	داستان	ڪهاڻي	راڻي نوري جي داستان جو تعلق ڪينجهر ڍنڍ سان هو.
٢.	وسيلو	ذريعو	ڪينجهر مهاڻن جي روزگار جو هڪ مکيه وسيلو آهي.
٣.	پرڏيهي	پرديس	پرڏيهي سان به ملڻ هو ڪينجهر تي گهمڻ ايندا آهن.
٤.	ساهت	تحقيق	ڪينجهر سوهڻي جي ڪري ساهت جو موضوع رهي آهي.
٥.	وندر	دلچسپ	ٻارن کي پڙهائي ۾ وندر ورونهڻ گهرجي.

سبق: ١٤

سنڌي ادب جي مختصر تاريخ

١. مشق:

سَ ١: عربن جي دور ۾ سنڌي ادب جا ڪهڙا اهڃاڻ مليا؟

ج: **عربن جي دور**

عربن جي دور حڪومت ۾ سنڌي ادب جا اهڃاڻ

قرآن مجيد جو سنڌي زبان ۾ اهڃاڻ موجود آهن.

×————×

www.pakcity.org

Please visit for more data at: www.pakcity.org

س ٢: سومرن جي دور ۾ سنڌي ادب بابت ڪهڙيون ڳالهيون ٿيون آهن؟

ج: **سومرن جي دور**

سومرن جي دور ۾ سنڌي ادب بلوغت تي پهچي چڪو هو. قسم جون مضمون بيان ٿيندو هو روحانيت ۽ اخلاقيات جا سبق به شاعري ذريعي ڏنا ويندا هئا.

س ٣: ڪلهوڙن جي دور کي سنڌي ادب جو سونهري دور ڇو ٿو سڏيو وڃي؟

ج: **ڪلهوڙن جو دور**

ڪلهوڙن جي دور کي سنڌي ادب جو سونهري دور سڏجي ٿو ڇو جو هن دور جو عظيم ترين شاعر شاهه عبداللطيف ڀٽائي ملي ٿو.

س ٤: ٽالپرن جي دور ۾ ڪهڙا مشهور شاعر ٿي گذريا آهن؟

ج: **ٽالپرن جو دور**

ٽالپرن جي دور ۾ سچل سرمست، سيد ثابت علي شاهه مشهور شاعر آهن.

س ٥: سيد ثابت علي شاهه ڪهڙي قسم جو شعر چيو؟

ج: سيد ثابت علي شاهه مرثيي قسم جو شعر چيو.

س ٦: انگريزن جي اوائلي دور ۾ ڪهڙا اليک ٿي گذريا آهن؟

ج: **انگريزن جو اوائلي دور**

انگريزن جي اوائلي دور ۾ علامه آءِ آءِ قاضي، ڊاڪٽر دائود پوٽو، مخدوم محمد صديق، خليفو گل محمد، مولانا محمد وفائي ليکڪ گذريا آهن.

سبق ١٥: رتيچاءُ

س ١: سُني رتيچاءُ ڪنڌر جون وصفون ٻڌايو.

ج: سُني رتيچاءُ ڪنڌر جون صفائي، سنڀال ۽ وقت جي پابندي وصفون آهن.

س ٢: رتيچاءُ ۽ ڪاڌي پيتي جي ٿانون کي ڪهڙي ريت صاف ڪرڻ گهرجي؟

ج: رتيچاءُ ۽ ڪاڌي پيتي جي ٿانون کي چڱي ريت نسان ڌوئي صاف ڪرڻ گهرجي.

	لفظ	معني	جملا
١.	چلر	راکه	چلر ٿانون جي ميراڻ جذب ڪري وٺندي آهي.
٢.	گنديرن	سالن	سليقومند ڇوڪريون گنديرن وقت تي تيار ڪنديون آهن.
٣.	ريت	طرح	ڪنهن به ڪم جو آغاز سٺي ريت سان ڪرڻ گهرجي.
٤.	اوير	جلدي	ڪنهن به ڪم کي اوير سان نه ڪريو.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ١٦:

ٻہ تہ ٻارهن:-

١- مشق

س١: سليم وڌيڪ ڇو نہ پڙهي سگهيو؟

ج: سليم جو گهرو حالتن جي اجازت نہ ڏني تہ هو وڌيڪ نہ پڙهي سگهيو.

×————×

س٢: ارشد جڏهن ڳوٺ پهچي، ٻنين تي پهتو تہ اُتي ڇا ڏٺائين؟

ج: ارشد جڏهن ڳوٺ پهچي ٻنين تي پهتو تہ اُتي ويراني ڏٺائين.

×————×

س٣: ڳوٺ جي تباهي ڏسي ارشد دل ۾ ڪهڙو فيصلو ڪيو؟

ج: **ارشد جو فيصلو:-**

ڳوٺ جي تباهي ڏسي ارشد دل ۾ پڪو فيصلو ڪيو تہ هو هر حال ۾ پنهنجي ڳوٺ جو سُک، امن ۽ خوشي واپس آڻيندو.

×————×

س٤: سليم ۽ ارشد ڌاڙيلن جو خاتمو ڪيئن آندو؟

ج: **ڌاڙيلن جو خاتمو:-**

هڪ ڏينهن انهن کي ڌاڙيلن جي پُڙ پُڙ جو پڪو اطلاع مليو پوليس ۽ هٿيار بند ڳوٺاڻا اوچتو وڃي ڌاڙيلن تي ڪڙڪيا مقابلي ۾ هڪ ڌاڙيل مري ويو ۽ ٻيا سڀ هٿيارن سميت پيش ٿيا.

×————×

٢-	لفظ	معني	جملا
١-	هوريان	آهستہ	پوڙهو ماڻهو هوريان هلندو آهي.
٢-	ٻُڌي	اتحاد	ٻُڌي ۾ وڏي طاقت آهي
٣-	ڏونگر	پهاڙ	همت ۽ بهادريءَ سان ماڻهو ڏونگر ڏاهي سگهي ٿو.
٤-	سهڪار	تعاون	هڪ ٻئي جي سهڪار سان ڪم آسان ٿيندو آهي
٥-	هير	هوا	شام جي وقت ٿڌي هير هلندي آهي

×————×

سبق ١٧:

نصرپور

١- مشق

س١: نصرپور جو شهر ڪهڙي ضلعي ۾ آهي

ج: نصرپور مٽياري ضلعي جي ٽنڊي الهيار جي اتر اولهہ طرف ٢١ ميلن جي [illegible]

Please visit for more data at: www.pakcity.org

س۲: نصرپور جو شهر ڪنهن ٻڌايو هو؟

ج: نصرپور جي آبادتين بابت تاريخدانن ۾ هاڪ الگ الگ رايا آهن ڪن جو چوڻ آهي ته هي شهر فيروز تغلق جي هڪ امير ٻڌايو هو ۽ ڪن جو چوڻ آهي ته هي شهر نصير هاڻي ٻڌايو هو

س۳: نصرپور ڪهڙن هنرن جي ڪري مشهور آهي؟

ج: نصرپور کيس، سوسيون، گربيون ۽ اجرڪون جي ڪري مشهور آهي.

س۴: نصرپور ۾ ڇا ڇا اڏاڻا هئا؟

ج: نصرپور ۾ ڪپڙن لٽن جا اڏاڻا هئا.

س۵: ڪافي جو بادشاهه ڪنهن کي چيو وڃي ٿو؟

ج: ڪافي جو بادشاهه مصري شاهه کي چيو وڃي ٿو.

س۶: ڪلهوڙن جي آخري ڏينهن ۾ نصرپور ۾ ڪنهن ڦرلٽ ڪئي؟

ج: ڪلهوڙن جي آخري ڏينهن ۾ نصرپور ۾ مدد خان پٺاڻ سنڌ جي ٻين شهرن وانگر نصرپور ۾ ڦرلٽ ڪئي تباهه ڪيو.

۲.

لفظ	معني	جملا
۱. جهونو	پراڻو	ٺٽو جهونن شهرن مان هڪ آهي
۲. ڏيهه	ديس	نصرپور جي هنرن ڏيهه پرڏيهه ۾ مشهور آهن
۳. جوڙائي	ٺهرائي	مائي خيري حيدرآباد ۾ هڪ مسجد جوڙائي
۴. هاڪ	شهرت	اجرڪ جي هاڪ سڄي سنڌ ۾ آهي

سبق ۱۸

جهڙو راڄ تهڙو ڀاڳ

۱. مشق

س۱: بادشاهه پهريون خواب ڪهڙو لڌو؟

ج: بادشاهه پهريون خواب لڌو ته سمهڻ واري سندس کولي ۾ هڪ لومڙي پئي ٽلي

س۲: ڪڙمي کي خواب جو تعبير ڪنهن ٻڌايو؟

ج: ڪڙمي کي خواب جو تعبير واسينگ نانگ ٻڌايو

س۳: بادشاهه ٻيو ڀيرو ڪهڙو خواب لڌو؟

ج: بادشاهه وري ٻيو خواب لڌو ته سندس محلات ۾ هڪ ڪهاڙي ترار پئي لٽڪي

www.pakcity.org

س ٤: بادشاهه ٽيون پيرو خواب ۾ ڇا ڏٺو؟

ج: بادشاهه ٽيون پيرو خواب ۾ ڏٺو ته سندس محلات ۾ مڪ ڏيکي آهي.

س ٥: نانگ ڪهڙي شرط تي ڪڙمي کي خوابن جو تعبير ٻڌايو؟

ج: نانگ بادشاهه وٽان ملندڙ انعام جو اڌ ڏيڻ جي شرط تي ڪڙمي کي خواب جو تعبير ٻڌائي.

س ٦: هن آکاڻي مان ڪهڙي نصيحت ملي ٿي؟

ج: هن آکاڻي مان اها نصيحت ملي ٿي ته ڪنهن سان به فريب، دغا ۽ وعده خلافي نه ڪرڻ گهرجي.

	لفظ	معني	جملا
١.	گيچ	گيت	شاهه لطيف جو گيچ گهڻو وڻندو آهي.
٢.	قول	بات	هميشه وڏن جي قول کي پورو ڪرڻ گهرجي.
٣.	آزمودو	آزمانا	ڪڏهن به دوست جو آزمودو نه وٺڻ گهرجي.
٤.	پرجا	عوام	ملڪ جي حالتن ڪارڻ پرجا ڏاڍي پريشان آهي.
٥.	نيٺ	آخرڪار	علي محنت ڪري نيٺ پاس ٿي ويو.
٦.	جابلو	پهاڙي	پاڪستان جو جابلو علائقو گهڻو سهڻو آهي.
٧.	ڪڙمي	ڪسان	ملڪ جا ڪڙمي ڏينهن رات پنهنجي محنت ڪندا آهن.
٨.	بيلي	دوست	احمد ۽ اسلم پاڻ ۾ جگري بيلي هئا.

نظم جو ڀاڱو

نظم ۱: وائي

	لفظ	معني	جملا
۱.	اڳي	آگے	الله جي ذات سڀ کان اڳي آهي
۲.	اُڀ	آسمان	رات جو اُڀ تي تارا چمڪن ٿا.
۳.	ڀلي	اچھی/اچھے	ڀلي ماڻهن جي ڪارڻ دنيا جي اميد باقي آهي.
۴.	پُورن	زمين	الله سائين هن پُورن ۾ گهڻا خزانا دفن ڪيل آهن.
۵.	ڪوڙ	جھوٹ	دنيا جا عيش ۽ آرام سڀ ڪوڙ آهي.

نظم ۲: نيڪي

مشق

س۱: شاعر ڇا جو گهر ڪهڙي دل کي ٿو سڏي؟

ج: شاعر ڇا جو گهر اهڙي دل کي ٿو سڏي جنهن ۾ ڪرم، نيڪي ۽ لطف آهي.

س۲: ٻيو نمبر رباعي ۾ ڪهڙي نصيحت سمايل آهي؟

ج: ٻيو نمبر رباعي ۾ اهڙي نصيحت سمايل آهي ته جيڪڏهن مون سان ڪو برائي ڪندس ته مان ان جو جواب ڀلائي سان ڏيندس.

س۳: بلندي حاصل ڪرڻ لاءِ شاعر ڪهڙي صلاح ٿو ڏئي؟

ج: بلندي حاصل ڪرڻ لاءِ شاعر نوڙت هلڻ جي صلاح ٿو ڏئي.

	لفظ	معني	جملا
۱.	قلب	دل	قلب جسم جو اهم عضوو آهي.
۲.	رضا	خوشنودی	اسان کي هر ڪم الله جي رضا لاءِ ڪرڻ گهرجي.
۳.	توفيق	توفيق	الله اسان کي سڌي واٽ تي هلڻ جي توفيق ڏي.
۴.	ارجمندي	اعلیٰ مقام	ارجمندي حاصل ڪرڻ لاءِ محنت ڪرڻ گهرجي.
۵.	خاڪساري	عاجزی	خاڪساري الله سائين کي ڏاڍي پسند آهي.

www.pakcity.org
pakcity.org
Please visit for more data at: www.pakcity.org

نظم: ٣

دُعا

مشق:

سَ: شاعر الله سائين کان ڪهڙي دُعا ٿو گُهري؟

ج: شاعر الله سائين کان اهڙي دُعا ٿو گُهري ته اي الله سائين تون اسان جي دين ايمان کي سلامت رک.

سَ ٢: اسلام جي ڪلمي لاءِ شاعر ڪهڙي دعا ٿو گُهري؟

ج: اسلام جي ڪلمي لاءِ شاعر گهري ٿو ته اي الله تون اسلام جي ڪلمي کي شال بلند رک.

سَ ٣: قوم جي لاءِ شاعر دل ۾ ڪهڙي سوال اُڀرن ٿا؟

ج: قوم جي لاءِ شاعر دل ۾ قرض، مرض ۽ قوم جي بدحالي لاءِ سوال اُڀرن ٿا.

نظم: ٤

سچل سرمست جا بيت

مشق

سَ: محبوب جي انتظار ۾ شاعر جو وقت ڪهڙي طرح گذري؟

ج: **محبوب جو انتظار:**

محبوب جي انتظار ۾ شاعر کي پنهنجو اندر ائين محسوس ٿئي ٿو ڄڻ مرڻ کان پهرين انهن کي ڏسڻ جو مشتاق آهي.

سَ ٢: پنهون جي جدائي ۾ سسئي کي پنڀور ڪئين نظر اچي؟

ج: پنهون جي جدائي ۾ سسئي کي پنڀور جو هر هڪ مزو نه ٿو اچي.

نظم: ٥

ڏيئو

سَ ١: ڏيئي مان ڪهڙي چڱائي رکيل آهي؟

ج: ڏيئي مان اها چڱائي رکيل آهي ته هو پاڻ سڙي پر ٻين کي روشني ڏيئي ٿو.

سَ ٢: ڏيئي وٽ نوڙت جي ڪهڙي نشاني آهي؟

ج: ڏيئي وٽ نوڙت جي اها نشاني آهي ته هو هوا سان لاٽ جو سر جهڪائي پنهنجو جيوت بچائي ٿو ۽ عاجزي جو سبق ڏيئي ٿو.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

س۳: شعر جي آخري بند ۾ ڪهڙي نصيحت آهي؟
ج: شعر جي آخري بند ۾ اها نصيحت سمايل آهي ته جيڪو شخص بين لاءِ قرباني ڏيندو آهي اهو جوانمردُ هميشه زنده رهندو آهي.

x———————x

*	لفظ	معني	جملا
۱.	ککائون	گهاس ڦوس	غريب ماڻهو ککائن گهرن ۾ رهن ٿا.
۲.	ڪڙمين	ڪسان	اسان جي ملڪ جون ڪڙمين گهڻا محنتي آهن.
۳.	سهائي	روشني	ڏيئو بين کي سهائي ٿو.
۴.	سراسر	سراپا	ڏيئو ۾ سراسر چڱائي رکيل آهي.
۵.	لاٽ	لو/شعاع	ڏيئو هوا سان پنهنجي لاٽ کي بچائي ٿو.

نظم: ۶

ٻڌايون سڪ جو ڪو سنسار

* مشق

س۱: جنگ ۽ فساد جو باعث ڪهڙيون ڳالهيون آهن؟
ج: جنگ ۽ فساد جو باعث رنگ، نسل، ذات پات ۽ نفرت جون ڳالهيون آهن.

x———————x

س۲: نفرت جي پرچار جو ڪهڙو نتيجو نڪتو آهي؟
ج: نفرت جي پرچار جو ڪري قوم فرقن ۾ ورهائجي ويندي، اتحاد ختم ٿي ويندو ۽ هر طرف خون ئي خون وهڻ لڳندو.

x———————x

*	لفظ	معني	جملا
۱.	حقارت	نفرت	اسان کي غريبن سان حقارت نه ڪرڻ گهرجي.
۲.	ڪينو	بُغض	ڪنهن لاءِ دل ۾ ڪينو رکڻ چڱي ڳالهه نه آهي.
۳.	ساڙ	حسد	ساڙ انسان کي هميشه تباهه ڪري ڇڏيندو آهي.
۴.	سنسار	جهان	هن سڄي سنسار جو مالڪ رب سائين آهي.
۵.	ڪدورت	نفرت	اسلام ۾ ڪنهن سان ڪدورت رکڻ جي اجازت نه آهي.
۶.	ارڏايون	ناانصافي	رنگ ۽ نسل جون ارڏايون فساد جو باعث آهي

Please visit for more data at: www.pakcity.org

Date: ____________

نظم:-

پيارو وطن

* مشق

س1: شاعر جان جو جياپو ڪنهن کي ٿو سڏي؟

ج: شاعر جان جو جياپو پنهنجي پياري وطن کي ٿو سڏي.

س2: شاعر ڪنهن جي مٿان سر ساهه گھورڻ ٿو گھري؟

ج: شاعر پنهنجي پياري وطن جي مٿان سر ساهه گھورڻ ٿو گھري.

س3: شاعر وطن لاءِ ڪهڙي دعا ٿو گھري؟

ج: شاعر وطن لاءِ دعا ٿو گھري ته منهنجو وطن سدائين سرسبز ۽ شاداب رهي، ان جا هر شهر ۽ ڳوٺ سڀ وسندا رهن ۽ ان کي ڪڏهن به ڪوسو واءُ نه لڳي.

* لفظ / معني / جملا

	لفظ	معني	جملا
1.	هاڪارا	مشهور	اسان جي ملڪ ۾ ڪيترائي هاڪارا شهر آهن.
2.	جياپو	زندگي	منهنجو وطن منهنجي جان جو جياپو آهي.
3.	سرس	زياده	پاڪستان سڀ کان سرس سونهارو آهي.
4.	سونهارا	خوبصورت	باغن ۾ گلاب جا گل سونهارا لڳندا آهن.
5.	گھوري	قربان	سليم ارشد تي پنهنجي جان گھوري ڇڏي.
6.	مٽ	برابري	قابليت ۾ منهنجو استاد جو مٽ ڪونه آهي.
7.	هڳاءُ	خوشبو	گلاب جي هڳاءُ سڀ کان سٺي ۽ وڻندڙ آهي.

www.pakcity.org

Please visit for more data at: www.pakcity.org

نظم ۸:

هاري

* مشق

سُ۱ شاعر ملڪ مٿي جلجي جيارا ڪنهن کي ٿو سڏي؟
ج: شاعر ملڪ مٿي جلجي جيارا هاري کي ٿو سڏي.

سُ۲ هاري جي محنت ڪهڙو رنگ ٿي لڳائي؟
ج: هاري جي محنت اهو رنگ ٿي لڳائي ته هو ڏينهن رات محنت ڪري اَن اُپائي ٿو ۽ هن سان هر طرف هريالي ۽ خوشحالي اچي ٿي.

سُ۳ سُلي سُلي جي سنبار سان ڇا ٿو ٿئي؟
ج: سُلي سُلي جي سنبار سان اَن جي گهڻي مقدار حاصل ٿئي ٿي ۽ ملڪ مان بک بيماري نڪرندي ملڪ خوشحال ٿيندو.

سُ۴ شاعر هاري لاءِ ڪهڙي دعا ٿو گهري؟
ج: شاعر هاري لاءِ اها دعا ٿو گهري اي خدا! تون هاري کي هميشه خوش رک جو ته هاري جي محنت ملڪ جو مان آهي.

جملا	معني	لفظ
اسان جي ملڪ جا هاري سگهارا آهن.	تندرست	۱. سگهارا
هميشه مهل جي پابندي ڪريو.	وقت	۲. مهل
مون صبح ساجهر قرآن جي تلاوت ڪندا آهيون.	سويرے	۳. ساجهر
الله هميشه سُک جو سنگ عطا ڪري.	ساٿ	۴. سنگ
هڪ ڪني سان گهڻو اَن پيدا ٿيندو آهي.	داڻو	۵. ڪني
آءُ وٽ ڪتابن جو ڪيچ آهي.	ذخيرو	۶. ڪيچ
هاري جو ڀڳڙ زمانو ڳائي ٿو.	خاصيت	۷. ڀڳڙ

Please visit for more data at: www.pakcity.org

مذهبي مضمون

سبق: ١

حَجَّةُ الوداع وارو خطبو

هجري ڏهين سال جي ذوالحج مهيني ۾ حضرت محمد ﷺ اٽڪل هڪ لک چاليهه هزار مسلمانن جي جماعت سان آخري حج ادا ڪيو. حضور ﷺ عرفات جي ميدان ۾ ڏاچي تي چڙهي خطبو ڏنائون. اهو خطبو يارن، مسڪينن، زالن ۽ ٻانهن جي حقن جو ڪليل پڌرنامو هو.

پاڻ سڳورن ﷺ هن خطبي ۾ فرمايو ته: "مان اڄوڪي ڏينهن جهالت جي سموري رسمن کي پنهنجي پيرن هيٺان لتاڙيان ٿو. مومن عزت وارو ۽ فاجر ذليل آهي. سڀ انسان آدم جي اولاد آهن ۽ آدم کي مٽي مان پيدا ڪيو آهي ۽ سڀ مسلمان هڪ برادري آهن. حضور ﷺ فرمايو: يتيمن، بيواهن، ٻانهن جو خيال رکو، الله جي رسي کي مضبوطي سان جهليو ۽ قرآن مجيد کي پنهنجي ساهه سان سانڍي رکڻ جي تلقين ڪيائون. ڏوهاري پنهنجي ڏوهه جو پاڻ ذميوار آهي. ڪڏهن گمراهه نه ٿيو. پنهنجي خالق جي عبادت ڪندا رهيو. اوهان کي الله جي آڏو حاضر ٿيڻو آهي. هو اوهان جي عملن بابت پڇا ڳاڇا ڪندو.

خطبي جي آخر ۾ پاڻ ﷺ فرمايو ته: مان اوهان تائين خدا جو پيغام رسايو آهي. هاڻي هتي موجود شخص منهنجو هي پيغام غير موجود ماڻهن تائين رسائين.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ٢: حضرت سلمان فارسي [رضي الله تعالى عنهُ]

حضرت سلمان فارسيؓ رسول اڪرم (صلي الله عليہ وآلہ وسلم) جو هڪ نامور صحابي ٿي گذريو آهي. پاڻؓ اصفهان جي هڪ ڳوٺ ۾ ڄائو هو. سندس پيءُ هڪ هاري هو.

هن وقت ايران ۾ باهہ جي پوڄا ڪئي ويندي هئي. پاڻؓ عيسائين جي عبادت کان ڏاڍو متاثر ٿيو. جڏهن عيسائي مذهب بابت هن کان پڇيائين تہ هنن ملڪ شام جو ڏس ڏنو. جڏهن سندس پيءُ کي خبر پئي تہ سندس پيءُ هاوڙيو ۽ حضرت سلمان فارسيؓ کي زنجيرن سان ٻڌي ڇڏيو.

ڪجهہ ڏينهن کان پوءِ پاڻ زنجيرن توڙي هڪ قافلي سان شام پهتو اتي هڪ عيسائي پيشوا سان مليو. ڪيترن بزرگن جي صحبت اختيار ڪئي. آخرڪار عموريہ جي هڪ بزرگ وٽ پهتو. هن بزرگ حضرت سلمان فارسيؓ کي آخري نبيﷺ سان ملاقات لاءِ يثرب موڪليو. جتي آخري نبي هجرت ڪري پهتا هئا.

هن بزرگ فرمايو هيو تہ هي نبي صدقي جي شين کي هٿ به استعمال نہ ڪندا ۽ هديئي ۾ مليل شين کي کائيندا ۽ سندس ٻنهي ڪلهن ۾ نبوت جي مهر آهي. حضرت سلمان فارسيؓ حضورﷺ جي خدمت ۾ حاضر ٿيو ۽ مسلمان ٿي ويو.

حضرت عمرؓ جي زماني ۾ پاڻؓ مدائن جو گورنر مقرر ٿيو. اسلام جي هن مجاهد سن ٣٧ هجري ۾ ٨٠ سالن ۾ وفات ڪئي.

www.pakcity.org

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ۳،

حضرت امام جعفر صادق (عليہ السلام)

حضرت امام جعفر صادقؑ سن "٨٠" هجري ۾ مديني منوره ۾ ڄاوا هئا. سندس والد جو نالو امام محمد باقرؒ هو. سندس نسبي سلسلو ڇهين پيڙهي ۾ حضرت علي ڪرم الله وجهه سان ملي ٿو. پاڻ پنهنجي ابتدائي تعليم پنهنجي ڏاڏي کان ورتائون ۽ ڏاڏي جي وفات کان پوءِ پاڻ پنهنجي والد جي درس ۾ شريڪ ٿيا.

حضرت امام جعفر صادقؑ پنهنجي وقت جا وڏا عالم ۽ فقيهه هئا. پاڻ ديني مسئلن جي تحقيق ۽ ڇنڊ ڇاڻ ڪري انهن تي قرآن ۽ حديث جي روشني ۾ فتوائون به ڏنائون.

پاڻ جي ڏنل تعليم مان ڪجهه اهم ڳالهيون هي آهن ته: نماز دين جو مضبوط ٿنڀو آهي. جيڪو به شخص بيوقوفن جي صحبت اختيار ڪري ٿو، هو هو ذليل آهي، هميشه سچ ڳالهايو ڇو ته انهي مان اوهان جو فائدو آهي.

حضرت امام جعفر صادقؑ وڏا سخي هئا. جيڪو مستحق ۽ غريب ڪجهه وٺڻ ايندا هئا ته پاڻ انهن جي مدد اهڙي نموني ڪندا هئا ته ٻين ماڻهن کي خبر ئي ڪانه پوندي هئي. اسلام جي هن عظيم هستي سن ١٤٨ هجري جي شوال مهيني ۾ وفات ڪئي.

www.pakcity.org
pakcity.org
Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ۴:

قائداعظم جا ارشاد

پاڪستان جي باني قائداعظم محمد علي جناحؒ مختلف وقتن تي شاگردن، سرڪاري ملازمن ۽ پاڪستان جي عوام کي مخاطب ڪري هدايتون ڏيون آهن.

شاگردن کي نصيحت ڪندي چيو ته اوهان سڀ پنهنجي ملڪ جي مستقبل جا معمار آهيو. اوهين هر وقت تعليمي عمل ۾ پاڻ کي مصروف رکو ۽ پاڻ ۾ نظم وضبط پيدا ڪريو. پنهنجي قوم جي سچي خدمت ڪندا رهو ۽ هميشه اڳتي وڌندا هلو.

پوءِ پاڻ سرڪاري ملازمن کي هدايت ڪندي چيو ته اوهان هميشه غريب ماڻهن جي ڀلائي ۽ بهبود لاءِ ڏينهن رات محنت ڪريو ۽ ملڪ جي هڪ خادم جي حيثيت سان پنهنجي فرض کي پورا ڪندا رهيو ۽ اوهان کي يقين ڏيارڻ ته دنيا ۾ اوهان جي ضمير کان وڌيڪ شي نه آهي.

پاڪستان جي عوام کي مخاطب ڪندي چيو ته اوهان وٽ لامحدود ذريعا آهن. انهن ذريعن سان پنهنجا ملڪ ٺاهيو. ايمانداري ۽ خلوص سان پنهنجي ملڪ پاڪستان جي خوشحالي لاءِ هڪ ٻئي سان تعاون ڪندا رهيو.

www.pakcity.org
pakcity.org
Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ۵:

اتحاد، تنظيم ۽ يقين محڪم

قوم جي ترقي جو دارومدار ملڪ جي اتحاد تي آهي. اتحاد اهو روح آهي جو قومن کي حياتي ڏيئي ٿو. تاريخ شاهد آهي ته دنيا ۾ صرف اهو قومون زنده رهي سگهيون جنهن ۾ اتحاد جي قوت آهي. دنيا جي هي سڀ عظيم ايجادون، دريا ۽ هوا وغيره تي انسان جي حڪمراني، سج جي توانائي مان گهڻا فائدا حاصل ڪرڻ اتحاد جي ڪارڻ ئي آهي.

قرآن شريف ۾ ارشاد آهي "الله جي رسي کي مضبوطي سان جهليو ۽ ڌڙن ۾ ٽولا ٽولا نه ٿيو" قومن جي ترقي لاءِ اتحاد کان پوءِ تنظيم جي ضرورت هوندي آهي. دنيا جي عظيم الشان عمارتون، عيش ۽ آرام ۽ سائنسي ايجادون هي سڀ انسان پنهنجي عمل ۽ يقين محڪم سان موجود ۾ آنديون آهن.

دنيا جي نامور سپهه سالار جنهن پنهنجي قومن کي عزت ۽ عظمت جو مقام ڏيکاريو هي سڀ مستقل ارادي ۽ يقين محڪم سان هو. انهن سپهه سالارن ارادي جي قوت ۽ محڪم يقين سان پنهنجي قومن کي آزادي جي سعادت سان همڪنار ڪيو.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق: ٦

مولانا دين محمد وفائي [رحمة الله عليه]

مولانا دين محمد وفائي سنڌ جي اعليٰ شخصيتن مان هڪ هو. مولانا وفائي بهترين اديب ۽ عالم به هو.

مولانا صاحب ٢٧ رمضان المبارڪ سن ١٣١١ هجري مطابق ٤ اپريل ١٨٩٤ع ۾ ڄائو هو. سندس والد جو نالو خليفو حڪيم گل محمد هو. پاڻ زات جو پيٽي هو. مولانا وفائي ابتدائي تعليم پنهنجي والد کان حاصل ڪئي. والد جي وفات کانپوءِ پنهنجي عزيز ميان محمد عالم وٽ تعليم ورتي.

فارسي ۽ عربي جي تعليم مڪمل ڪري ڪراچي ۾ اچي استاد ٿيو. پوءِ مهاپاري لڙائي کانپوءِ پاڻ سنڌ جو ناظم مقرر ٿيو. مارچ ١٩٢٠ع ۾ الوحيد اخبار جاري ڪيائين ۽ ٿيهارو ڪتاب پڻ لکيا ۽ ١٩٣٠ع ۾ توحيد رسالو ڪي جاري ڪيائين هن سڀ ڪي هڪ خاص درجو حاصل آهي ۽ سندس قومي خدمت ۽ علمي خواهه ديني حيثيت جو بهترين مثال آهي.

اسلام جي هن نيڪ مرد مجاهد ماه جمادي الاخر سن ١٣٦٩ هجري مطابق سن ١٩٥٠ع ۾ رحلت فرمائي ۽ پنهنجي حقيقي محبوب سان مليو.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ۷۱

مائي خيري

مائي خيري جو اصل نالو بيبي خيرالنساء هو. هن پنهنجي حياتيءَ ۾ اهڙا خير جا ڪم ڪيا جو ڪيس سڏ پنجائي ”مائي خيري“ هئا. ڪيس علم سان نهايت گهڻو چاهه هو. مائي خيري نهايت رحمدل ۽ نيڪ هئي. سال به سال ڏاڍي خبرداري سان زڪوات ڪڍيندي هئي.

مائي خيري جي خير جا دروازه مسڪينن لاءِ هر وقت ٿي کليل رهندا هئا. ڪيس مسجدون ۽ مدرسا ٺهرائڻ جا گهڻا شوق هو. هن ڪيترائي شهرن ۽ ڳوٺن ۾ مسجدون تعمير ڪرايون ۽ کوهه کوٽايا.

حيدرآباد ۾ هڪ شاندار مسجد به تعمير ڪرايو جيڪو اڄ به مائي خيري واري مسجد سڏبندي آهي. هن مسجد سان لاڳو ڪيس هڪ ديني مدرسو به قائم ڪيو.

مائي خيري کي غريبن سان ڳڻو نهڻ ۾ ڪڏهن به پنهنجي اميري جو خيال ڪونه هوندو هو. غريب ماڻهن کي سندس وٽ اچڻ وڃڻ جي روڪ ٽوڪ ڪانه هئي. پاڻ ڏاڍي سادگي پسند هئي ۽ ڏاڍي جو هن ۾ نالو نشان به ڪونه هو.

هي نيڪوڪار بيبي ٻهرين رمضان المبارڪ سن ۱۲۷۲ هجري جي اڌ جي رات جو هن فاني دنيا مان رحلت ڪري ويئي. مائي خيري کي هالا جي پير سان خدا آباد ۾ دفنايو ويو.

سبق ۸:

هنر دولت آهي

هڪڙي ڳوٺ ۾ هڪ بيوپار رهندو هو. سندس هڪ پُٽ هو. هو پنهنجي پُٽ کي وٺي شهر آيو. شهر ۾ هڪ واڍي کي ڏٺائين ۽ ان کي چيائين ته مهرباني ڪري منهنجي پُٽ کي هنر سيکار. واڍي هن کي چيو ته منهنجو هڪ شرط آهي. آءٌ رات جو ڇوڪري کي هڪ ڪوٺي ۾ بند ڪندس. جيڪڏهن صبح تائين ڇوڪرو جيئرو هوندو ته مان هن کي پوءِ پنهنجو شاگرد ڪندس.

واڍي ڇوڪري کي ڪوٺي ۾ بند ڪري سندس امتحان ورتو. شاگرد ڪيو ۽ پنهنجو سمورو هنر هن کي سيکاريو. ڇوڪرو هنر سکي هلندو هڪ رڻ ۾ پهتو ۽ اتي اٺ جي هڏن سان جانور ٺاهي پنهنجي هنر کي آزمايو.

پوءِ ڇوڪرو هلندو هلندو هڪ بادشاهي ۾ پهتو ۽ اتي جي راڻي کي جانور ڪڍي رڙ ڪرڻ لاءِ ڏٺا. اتي جي شهزادي اعلان ڪرايو جن جو هنر هن کي پسند ايندو هن سان هو شادي ڪندي. ٺاهي جانور شهزادي کي آڻي ڏنائون. شهزادي جانور کي رڙ ڪرڻ لاءِ گهڻا حيلا ڪيا پر جانور نٿا رڙ ڪن. شهزادي کي ڇوڪري جو هنر پسند آيو ۽ ان جي شادي ٿي وئي.

سياڻن سچ چيو آهي ته:

"هنر هڪ وڏي دولت آهي."

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ۱۰:

بين الاقوامي عدالت

فردن ۽ جماعتن جي تڪرارن جو نبيرو ته ان ملڪن جون عدالتون ڪنديون آهن، جتي اهي فرد ۽ جماعتون رهندڙ هونديون آهن. پر ملڪن جي پاڻ ۾ تڪرار هڪ عالمي عدالت نبيريندي آهي. جنهن کي انصاف جي بين الاقوامي عدالت سڏجي ٿو.

دائمي عدالت قومن جي انجمن طرفان ۱۹۲۱ع ۾ قائم ڪئي وئي. ٻئي عالمي جنگ کان پوءِ قومن جي انجمن کي ٽوڙي گڏيل قومن جو ادارو ٺاهيو ويو. جنهن وقت کان پوءِ بين الاقوامي عدالت جوڙي وئي. جنهن جو پهريون اجلاس اپريل ۽ مئي ۱۹۴۶ع ۾ ٿيو. هن عدالت ۾ پندرهن جج آهن جنهن کي جنرل اسيمبلي جو ميمبر منتخب ڪندا آهن.

بين الاقوامي عدالت اهڙن ملڪن جا ڪيس ٻڌندي آهي جنهن هن عدالت جي دستور کي قبول ڪيو هوندو آهي جيڪي گڏيل قومن جا ميمبر نه هجن پر عدالت جي دستور تي عمل ڪندا ۽ قبول ڪن ته هو پنهنجي تڪرارن جو فيصلو هن عدالت سان نبيرائي سگهندا.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ۱۱

اجرڪ

اجرڪ سنڌ جي ثقافت جي هڪ اهم سوکڙي ۽ سيڃاڻ آهي. عربن اجرڪ کي "ازرق" جي نالي سان سڏيو آهي ازرق جي معني آهي "نيرو رنگ". اجرڪ جي ترڇ نيرو رنگ زياده استعمال ٿيندو آهي. اجرڪ جوڙهن مختلف مرحلن مان گذري مڪمل ٿيندي آهي. هن جي مڪمل ٿيڻ تائين اٽڪل پنجويهه سو پيرا پورڪندا آهن.

اجرڪ گهڻو ڪري لاڙ وارن شهرن ۾ ٺهي ٿي جيئن نصرپور، ٽنڊو محمد خان، ڪيبر، سڪرنڊ، مٽياري، پٽ شاهه سکر وغيره ۾ ٺهي ٿي. اجرڪ جا گهڻو ڪري چار رنگ ٿيندا آهن اڇو، ڪارو، ڳاڙهو، نيرو.

اجرڪ جي زمين جو رنگ ڳاڙهو يا نيرو هوندو آهي ليڪا ۽ ڇٽ ڪارا هوندا آهن ته ورڪي ڦلڙيون اڇيون هونديون آهن.

اجرڪ سنڌ جي ثقافت جي هڪ اهم علامت آهي. اجرڪ نه رڳو سنڌ ۽ پاڪستان ۾ مقبول آهي بلڪه هن جي مقبوليت سنڌ ۽ پاڪستان جون سرحدون ٽپي ڏيساور ۾ به پهچي چڪي آهي. اجرڪ مهمانن کي تحفي طور به ڏني ويندي آهي.

www.pakcity.org

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق: ١٢

ميرن جو دربار

سنڌ ۾ جڏهن ميرن جي حڪومت هئي تڏهن مير مراد علي خان جي علاج لاءِ سن ١٨٢٧ع ۾ ميرن جي ڇانوڻيءَ ۾ هڪ انگريز عملدار ڊاڪٽر جيمس برنس کي گهرايو هو. هن پنهنجي سفرنامي ۾ ميرن جي دربار جي سونهن ۽ نزاڪت جي هن طرح تعريف ڪئي آهي.

قلعي ۾ گوڙ ڪونه هو، سانت لڳي پئي هئي. ڪيترائي سنڌي ماڻهو خوش پوشاڪ ويٺا هئا. قسمين قسمين غاليچا ۽ فرش فروش وڇايا پيا هئا. اوچتو ميرن جي خدمتگار اچي منهنجو بوٽ لاٿو ۽ پوءِ مون کي ميرن جي منجهين وٽ وٺي هليا. اُتي ڏاڍو عجيب نماءُ ڏسڻ ۾ آيو.

سيني ميرن جي پٺيان خدمتگار، جن کي تلوارون ۽ ڍالون هيون ۽ چڱي پوشاڪون پهري ويٺا هئا. جڏهن مان دربار جي صفي ۾ آيس تڏهن سڀ مير مون کي اُٿي گڏيا ۽ مير ڪرم علي خان مون کي چيو ته "توهين اسان جو خاص مهمان آهيو، هر شي توهان لاءِ موجود آهي."

سنڌ جا هي ماڪهه مير ڪيترا نه سنڌريل ۽ نيڪ خصلت ۽ صفائي سٿائي وارا هئا.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ۱۳

ڪينجهر ڍنڍ

ڪينجهر لفظ جي معنيٰ آهي گهٽائي. ڪينجهر ۽ سونهري جي نالن بابت هڪ مڪاني روايت آهي ته ڪينجهر هڪ مهاڻو هو ۽ سونهري سندس زال هئي.

ڪينجهر هڪ پراڻي ۽ تاريخي ڍنڍ آهي. معاشي لحاظ کان ڪينجهر مهاڻن لاءِ روزگار جو هڪ مکيه وسيلو هو. هي ڍنڍ بهترين تفريح گاهه به آهي. تفريح خاطر ايندڙ ماڻهن لاءِ ٻيڙين ۽ لانچن وغيره جو بندوبست ڪيل آهي. روزانو سوين جي تعداد ۾ ماڻهو پنهنجي ٻارن سميت ڪراچي، حيدرآباد، سکر ۽ ٻين شهرن سان ڪينجهر ڍنڍ تي گهمڻ ايندا آهن.

هي ڍنڍ ڏاڍي خوبصورت ۽ شاداب آهي. ان جي چارو طرفان ڳوٺ ۽ وسنديون آباد آهن. هتي گهڻا ماڻهو خوشحال زندگي بسر ڪري رهيا آهن. ڪيترن ماڻهن جو گذر سفر به هن ڍنڍ تي آهي.

سنڌ جي عظيم بزرگ ۽ شاعر حضرت شاهه عبداللطيف به هن ڍنڍ جو ذڪر "سرڪاموڏ" ۾ ڪيو آهي. هن ڍنڍ جي وچ ۾ هڪ ٽڪري تي هوندڙي شاهه جي پيراندي سنڌ جي راڻي نوري ڄام تماچي جو مزار آهي گهمڻ ايندا هر ماڻهو هن جي مزار تي حاضري ڏيندا آهن.

www.pakcity.org

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ١٤،

سنڌي ادب جي مختصر تاريخ

سنڌي تمام قديم زبان آهي. عربن جي حڪومت جي دور ۾ قرآن مجيد جو سنڌي زبان ۾ ترجمو ٿيو. سومرن جو دور اٽڪل ١٠٥٠ع کان شروع ٿيو. جنهن ۾ هر قسم جو مضمون بيان ٿيندو هو.

سومرن کان پوءِ سمن جو دور شروع ٿيو. هن دور جو اهم شاعر قاضي قاضن هو. سمن کان پوءِ ارغون، ترخان ۽ مغلن سنڌ تي حڪومت ڪئي. هن دور ۾ اسان کي سنڌي زبان جي ڪيترن ئي شاعرن جا نالا ملن ٿا. جن مان شاه عبداللطيف، شاه عبدالڪريم هڪ وڏو شاعر آهي.

١٧٠٧ع کان سنڌ تي ڪلهوڙن جي حڪومت شروع ٿئي ٿي. هي دور سنڌي زبان ۾ علم و ادب جي سونهري دور هو.

سن ١٧٨٣ کان ٽالپرن جو دور شروع ٿيو. هن دور ۾ جو عظيم شاعر سچل سرمست آهي. هن دور جو وڏو ٻيو شاعر سيد ثابت علي شاهه هو. هن دور ۾ ٻيا به ڪيترائي شاعر ملن ٿا. جن ۾ بخش لغاري خليفو، فتح فقير سومري جا نالا اهم آهن.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق: ١٥

رڌ پچاءُ

چوڪرين کي جتني بين هنرن سيکارڻ جي ضرورت آهي اتني اهاب لازمي ڳالهه آهي ته هن کي رڌ پچاءُ به سيکاريو وڃي جنهن ۾ هي ٽي خاصيتون هجن. صفائي ۽ سنڀال، وقت جي پابندي.

ڪاڌي کان پهرين ضروري ڳالهه صفائي آهي جيڪڏهن رڌڻو گندو هوندو ته ڪاڌي جو ذائقو ميرا هوندو ته ڪاڌي کائڻ وارن کي ڪراهت ٿيندي.

رڌ پچاءُ تي وڌيڪ وقت جنهن جنهن شين جي ضرورت هجي، اهي گڏ ڪري پاڻ وٽ رکڻ گهرجي. سٺي رڌ پچاءُ لاءِ ٻيون اهم ڳالهه آهي وقت جي پابندي وقت جو گهڻو خيال رکڻ گهرجي. کاڌو هميشه وقت تي تيار ڪرڻ گهرجي.

کاڌو جيترو گهرجي اوترو ئي رڌي اڳيان رکجي. جيڪڏهن کاڌو ٿورو هوندو ته توهان کي شرمندو ٿيڻو پوندو، وڌيڪ هوندو ته ضايع ٿي ويندو. سو مان ڪري رڌ پچاءُ لاءِ هن ڳالهين تي عمل ضروري آهي.

سبق ١٦:

ٻه ٽه ٻارهن

ارشد ۽ سليم پاڻ ۾ دوست هئا. هو پاڙيسري ۽ هڪ ڪلاسي به هئا. ارشد ميٽرڪ پاس ڪري شهر پڙهڻ لاءِ هليو ويو. ۽ سليم پيءُ سان ٻنيون سنڀالڻ لڳو. ارشد گهڻو چاهيو ته سليم وڌيڪ پڙهي پر سليم غربت ڪارڻ نه پڙهي سگهيو.

ارشد جي بدلي پنهنجي ضلعي ۾ ٿي هو ڪجهه ڏينهن بعد پنهنجي ڳوٺ ويو. پر ڌاڙيلن ڳوٺ جو سک ۽ امن ۽ خوشيون ختم ڪري ڇڏيون هيون. رات ته رات ماڻهو ڏينهن ڏٺو به گهرن سان ٻاهر نڪرڻ ۾ ڀئو محسوس ڪندا هئا.

ارشد دل ۾ پنهنجي ڳوٺ کي مڪمل تباهي سان بچائڻ جو فيصلو ڪيو. انهي سلسلي ۾ ارشد پنهنجي اعليٰ عهديدارن سان گڏ ميٽنگ ڪئي. هڪڙي ڏينهن هنن ڌاڙيلن جي چرپر جو پڪو اطلاع مليو. پوليس ۽ هٿيار بند ڳوٺاڻا اوچتو وڃي ڌاڙيلن تي ڪڙڪيا ڌاڙي ۾ وڏو سخت مقابلو ٿيو هن مقابلي ۾ هڪ ڌاڙيل مري ويو ۽ ٻيا هٿيار پيش ڪري گرفتار ٿيا. اهڙي ريت ارشد ۽ سليم رلي ملي پنهنجو ڳوٺ جو سڪون ۽ آرام واپس وٺي ويو.

www.pakcity.org

Please visit for more data at: www.pakcity.org

سبق ١٧:

نصرپور

نصرپور سنڌ جي جهونن، تاريخي، علمي ۽ هنري شهرن مان هڪ آهي. نصرپور مٽياري ضلعي ۾ ٽنڊي الهيار جي اتر اولهه طرف ٦، ميلن جي مفاصلي تي آباد آهي.

نصرپور سنڌ وڏي درياءَ جي ڪناري آباد آهي انڪري هن شهر جي زمين ڏاڍي آباد ۽ ذرخيز آهي. هن شهر ۾ گهڻا ڪري ڪاريگر ۽ هنرمند ماڻهو رهن ٿا. هتي جي ڏهيل ٿين جي نه رڳو سنڌ ۾ بلڪ سنڌ کان ٻاهر به ڏاڍي هاڪ آهي. ڪلهوڙن جي آخري ڏينهن ۾ مدد خان پٺاڻ سنڌ جي ٻين شهرن وانگر نصرپور ۾ به ڦرلٽ ڪري ان کي تباهه ڪري ڇڏيو. نصرپور ۾ ڪيترائي عالم ۽ شاعر ٿي گذريا آهن جن ۾ وتايو فقير، شاهه عنايت رضوي، ۽ مصري شاهه قابل ذڪر آهن.

قديم آثارن مان شهر ۾ هاڻي لڪ اڌ نشان ئي باقي بچيل آهي. پر هن وقت به هي شهر وري ترقي ڪري رهيو آهي. اڄ به نصرپور جي کيس ۽ ڪاشي مروڙ مان آهي ۽ نصرپور جا ڪيرپٽا به مشهور آهي.

سبق ١٨

جهڙو راڄ تهڙو پاڳ

هڪڙي بادشاهه خواب ڏٺو ته سندس سمهڻ واري ڪوٺي ۾ هڪ لومڙي پٺي ٽنگي. صبح جو بادشاهه سڀني وزيرن، اميرن ۽ نجومين کي خواب ٻڌايو پر ڪنهن به تعبير نه ٻڌائي. بادشاهه سڄي بادشاهي ۾ پڙهو گهمايو ته جيڪو خواب جي تعبير ٻڌائيندو ان کي وڏو انعام ڏنو ويندس.

هڪڙي ڪڙمي تعبير ٻڌائڻ لاءِ نڪري پيو. واٽ تي هڪ واسينگ نانگ ڪڙمي کي انعام جو اڌ ڏيڻ جي شرط تي خواب جي تعبير ٻڌائي. ڪڙمي محل مان واپس موٽيو ته ان نانگ کي انعام جو اڌ ڪونه ڏنو.

ڪجهه ڏينهن کان پوءِ بادشاهه وري ٻيو خواب ڏٺو ته سندس محلات ۾ هڪ اگهاڙي تلوار پئي لٽڪي. ڪڙمي نانگ جي مدد سان خواب جو تعبير ٻڌائي ۽ وري به نانگ کي اڌ ڪونه ڏنو.

بادشاهه وري ٽيون ڀيرو خواب ڏٺو ته هڪ ڍڳي آهي. ڪڙمي نانگ جي مدد سان خواب جي تعبير ٻڌائي ۽ انعام حاصل ڪيو پر هاڻي ڪڙمي سڄو انعام نانگ وٽ وٺي آيو. هن ڪهاڻي ۾ اها نصيحت ملي ٿي ته اسان کي ڪنهن سان به دغابازي نه ڪرڻ گهرجي.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

حصو نظم

مرڪزي خيال

نظم ۱:

وائي

نظم وائي جو شاعر حضرت شاه عبداللطيف ڀٽائي آهي. هي سنڌ جو وڏو عظيم شاعر هو. هو اسان کي هن نظم ۾ سمجهائي ٿو ته اسان جو مالڪ ۽ خالق الله آهي. شاه صاحب پنهنجي ڳالهه ڪري چوي ٿو ته سڀني جي هن اڪيلي جو وارث ۽ حضو هڪ ذات آهي. جنهن پوري جهان کي "ڪن فيڪون" چئي خلقيو آهي. هي دنيا عارضي آهي ۽ هن جي هر شي فنا آهي. هن اسان وٽ پنهنجي محبوب کي موڪليو ۽ اسان کي پنهنجي دل ۽ زبان سان اقرار ڪرڻ گهرجي ته هو اسان جو وارث آهي ۽ دنيا هن جي محتاج آهي. شاه صاحب چوي ٿو ته اسان کي هن دنيا سان دل نه لڳائڻ گهرجي ڇو ته اسان وٽ واحد صرف رب جي ذات آهي.

نظم ۲:

نيڪي

نظم "نيڪي" جو شاعر محمد صديق مسافر آهي هو اسان کي سمجهائي ٿو ته جنهن دل ۾ ڪرم ۽ لطف آهي ته اهو دل

[library stamp]

خدا جو گهر آ هي. جن دل ۾ نيڪي آهي ته هن سان خوب ڀلائي ڪندس پرهو بدلي ۾ هن کي ڪڏهن به ڀلائي نه ڏيندس جيڪا انسان حق پسندي گهرجي ته هن کي هميشه عاجزي سان هلڻ گهرجي چاهي ته لوڙي هلڻ ۽ انڪساري اختيار ڪرڻ الله کي ڏاڍي پسند آ هي. انهي جي ڪري الله آخرت ۾ انسان کي بلندي عطا ڪري ٿو. دنيا ۾ اچڻ جو مقصد به اهو هونته اسان جو قلب ۽ نيڪي ۽ عاجزي و انڪساري سڀ ڪجھ خدا لاءِ آهي.

نظم ۳:

دُعا

نظم دعا جو شاعر حڪيم فتح محمد سيوهاڻي آهي. هن نظم ۾ شاعر الله سائين کان دعا ٿو گهري ته اي الله! تون اسان جي دين ايمان کي هميشه سلامت رک، اسان کي همت و طاقت عطا ڪر اسان کي آڪين جهيڙن مان هن جي پيروي ڪرڻ جي توفيق ڏي هميشه اسلام جي جهنڊي کي جهولينديءَ رک اسلام جي ڪامي جي شان کي وڌا هن رياست جي قوم مسڪين ۽ غمگين آهي تون هن کي هر غم ۽ قرض سان آزادي عطا ڪر هن قوم کي آباد ۽ دلشاد بڻا هن جي حياتي مان خزان کي ختم ڪري بهار ڪري اسان جي دلين کي سڪون عطا فرما (آمين).

Please visit for more data at: www.pakcity.org

نظم ۴

سچل سرمست جا بيت

هن نظم جو شاعر سچل سرمست پاڻ ٿي آهي هن نظم ۾ رومانوي داستان جو ذڪر ڪيل آهي. شاعر پنهنجو محبوب سان چوي ٿو ته مان تنهنجي محبت ۾ اهڙي ريت مست آهيان ته تنهنجي خاطر مون ڪي هر شي وسري وئي آهي پر تون منهنجي ڪين ۾ مرڻ مهل تائين موجود آهي. تنهنجي جدائي مون کي اڌ ڪري ڇڏيو آهي تون واپس اچ ته منهنجي جان تازو ٿي وڃي پر شاعر جڏهن وري پاڻ تي غور ڪيو ته هو چوي ٿو ته منهنجي اندر سان آواز اچي ٿو ته مان هيڏانهن هوڏانهن نه ڳولهين منهنجو محبوب ته منهنجي اندر آهي. جڏهن مان محسوس ڪيو ته منهنجو ايمان مضبوط ٿي ويو ته منهنجو محبوب منهنجو مترور ب آهي.

نظم ۵

ڏيئو

نظم ڏيئو جو شاعر ڪشنچند عزيز" هڪ عظيم ۽ بلند پايه شاعر آهي. هو ڏيئي جي تعريف ڪندي چوي ٿو ته ڏيئو غريب ماڻهن جي گهرن کي روشن ڪري ۽ تاريڪي کي ختم ڪري ٿو. پنهنجي روشني سان ڪڙمين جي شب روشن ڪندو آهي ۽ سج جي غروب ٿيڻ کان پوءِ ۽ سحر تائين هر شي کي نشيمن ڪري ٿو. جيڪو پنهنجو هجي يا پرايو ڏيئو ڪنهن ۾ فرق نٿو ڪري ۽ سيني جي مدد ڪندو آهي. ڏيئو خوشي

Please visit for more data at: www.pakcity.org

Scholar

۾ ڪاميابي جي هڪ اهم علامت آهي. ڏيئو انڪساري ۽ عاجزي جو سبق ڏئي ٿو ۽ زندگي گذارڻ جو صحيح مقصد ٻڌائي ٿو جيڪو شخص ٻين لاءِ پنهنجي زندگي وقف ڪن ٿا اهڙا انسان امر آهي. ڏيئو جا مقصد به اهو آهي ته جو پاڻ سڙي ٻين کي روشني ڏئي ٿو.

نظم: ٦

ٻڌايون سڀ جو ڪو سنسار

هن نظم ۾ عبدالڪريم گدائي بيان ڪري ٿو ته انسان کي هڪ ٻئي سان نفرت ۽ حقارت نه ڪرڻ گهرجي. هڪ ٻئي لاءِ ڪينو، ساڙ ۽ ڪدورت نه پيدا ٿيڻ ڏجي. اسان جو مذهب اسلام ته پيار ۽ محبت جو مذهب آهي جيڪو ذات پات، رنگ نسل ۽ فخر ٽوڙي ورائي کان روڪي ٿو. اسان جو اسلام اخوت ۽ مساوات جو سبق ڏئي ٿو. اسان ميڪي رنگ، نسل ۽ ذات پات جا ٻين جيترا طريقا اختيار ڪيا آهن اهي صرف پنهنجي پيٽ ڀرڻ جو ذريعو آهي. شاعر صلاح ڏئي ٿو ته اچو گڏجي اسين نفرت کي ختم ڪري هن جهان کي پاڻ لاءِ سڀ جو سنسار بڻايون.

www.pakcity.org

نظم: ٧

پيارو وطن

هن نظم جو شاعر سليم گاڏهوي فرمائي ٿو ته هي پيارو وطن منهنجي ڪيئن جو ٿاڪو آهي. آءٌ پنهنجي وطن ۾ هن جي

Please visit for more data at: www.pakcity.org

هر شيءِ سان محبت ڪريان ٿو. منهنجي وطن جي هر طرف خوبصورتي آهي. اي منهنجا وطن تون منهنجي زندگي آهين. آءٌ تو تان جان به قربان ڪري ڇڏيان مان تو سان بي حد عقيدت رکان ٿو. وطن لاءِ دعا ڪندي شاعر چوي ٿو ته اي منهنجا وطن تون هميشه سکيو ستابو رهين. تو تي ڪڏهن ڪو به مشڪل وقت نه اچي. پالڻهار توکي خوشحال، شاد و آباد رکي ۽ تنهنجي مٽي ۾ خوشبوءِ هوائون وڻندڙ هجن. تنهنجا ڳوٺ ۽ شهر وسندا رهن، آباد رهن. آخر ۾ شاعر چوي ٿو اي منهنجا وطن! جڳ جهان کان پيارا وطن توتي سوين سلام هجن.

نظم: ٨

هاري

هن نظم ۾ شاعر بردو سنڌي هاري جي عظمت ۽ اهميت بيان ڪندي هاري کي سگهارو ۽ طاقتور ۽ ملڪ جو سرمايو سڏي ٿو. هاري کي پنهنجي ڪم سان سچائي ۽ محنت لاءِ تاڪيد ڪري ٿو. هاري کي پنهنجي سان ڀرپور ڏسي ٿو. هاري هڪ عظيم انسان آهي. هو انسان جي لاءِ ڏينهن رات محنت ڪري گهڻو ٿيون اپائي ٿو ۽ ملڪ جي پيداوار ۾ به اضافو ڪندو آهي. گرمي هجي يا سردي هو پنهنجي ڪم ڪار ۾ رڌل هوندو آهي. هو هر وقت ٻنيون تي رهندو آهي. انهائي هن جي دنيا آهي. هاري ڏاڍو ئي محنتي انسان آهي. اسان جي ملڪ جي عوام هاري سان گهڻو محبت ۽ عقيدت رکي. هاري اسان جي ملڪ جو سرمايو آهي ۽ اسان کي سندس حياتي مان سبق سکڻ گهرجي.

www.pakcity.org

Please visit for more data at: www.pakcity.org

[stamp]

سمجهاڻيون

نظم ۲:

نيڪي

بند نمبر ۱

دل

جو قلب ڪرم لطف عطا جو گهر ٿيو،
---------- خدا جو گهر ٿيو!

حوالو نظم و شاعر

هي بند اسان جي درسي ڪتاب جي نظم نيڪي مان ورتل آهي هن جو شاعر محمد صديق مسافر آهي.

سمجهاڻي:-

هن بند ۾ شاعر اسڙي دل جو ذڪر ڪري رهيو آهي جيڪو رحم ۽ مهرباني سان مالا مال آهي. شاعر چئيو خدا جي رضا جو گهر نيڪ ۽ لطف دل آهي شاعر جي مراد آهي ته نيڪ قلب ۾ وڏو مقصد هوندو آهي جنهن دل ۾ صرف خدا جو خوف آهي نيڪي ۽ ڪرم آهي اهو دل خدا جو گهر آهي.

بند نمبر ۲

نيڪي

"مون سان ڪٿي ڪو به برائي تو ڪري،
---------- شال خدا وندي تري!

سمجهاڻي:-

نظم جي هن بند ۾ شاعر چوي ٿو ته برائي جو بدلو برائي نه آهي شاعر جو مطلب آهي ته اسان کي برائي جو بدلو برائي سان نه ڏيڻ گهرجي شاعر پنهنجي ڳالهه ڪري چوي ٿو ته جيڪڏهن ڪو مون سان برائي ڪندو آهي پر منهنجا دل هن سان برائي نه ڪندو بلڪه مون هن سان نيڪي ڪندس ۽ شاعر خدا کان نيڪي جي دعا ٿو گهري.

Please visit for more data at: www.pakcity.org

بند نمبر ٣:- نياز ۾ نوڙت

”جي توکي مسافر از جمند ۾ گهرجي،

...... توکي بلندي گهرجي!

سمجهاڻي:- هن آخري رباعي ۾ شاعر چوي ٿو ته جيڪڏهن ڪهڙو شخص کي دنيا ۾ اعليٰ مقام ۽ عزت گهرجي ته هو حق ۽ سچ تي هميشه قائم رهي سڏي وڃي. اختيار ڪري پنهنجي طبيعت ۾ عاجزي پيدا ڪري ڇو ته نوڙي هلڻ ۽ عاجزي اختيار ڪرڻ الله سائين کي ڏاڍي پسند آهي ۽ الله سائين به اهڙن ماڻهن کي پسند ڪري ٿو.

نظم ۵: ڏيئو

بند نمبر ١ ”ڪاش گهرن کان ٻاهر روشن ڪرين ٿيو،

...... هر جاءِ نشيمن ڪرين!

حوالو نظم و شاعر:- هي بند اسان جي درسي ڪتاب جي نظم ”ڏيئو“ مان ورتل آهي. هن جو شاعر ”ليکراج ڪشنچند عزيز“ آهي.

سمجهاڻي:-

هن بند ۾ شاعر ڏيئي جي تعريف بيان ڪندي چوي ٿو ته ڏيئو غريب ماڻهن جي ڪکائن گهرن کي روشني ڪندو آهي غريبن جي جهونپڙن کي گلشن بڻائيندو آهي. سج جي غروب ٿيڻ کانپوءِ سحر تائين پنهنجي روشني سان هر جاءِ کي نشيمن ڪندو آهي.

Karachi Grammar

بند نمبر ٢ "مزورن ۽ هارين سان همڪار آهين،
---- ڪِٿڙي نه آهي چڱائي!

سمجهاڻي:-

هن بند ۾ شاعر چوي ٿو ته ڏيئو مزورن ۽ هارين سان ملي محنت ڪندو آهي. هي فقيرن جي مجلس جو سينگار آهي. هو پنهنجي محفل کي ڏيئي سان روشن ڪندا آهن ڏيئي ۾ ايتري چڱائي رکيل آهي ته هو پاڻ سڙي ٻين کي سُهائي ٿو.

بند نمبر ٣ "پري کان منجهيل جي ڪرين رهنمائي،
---- سڀ جو بڻ افروز آهين!

سمجهاڻي:-

هن بند ۾ چوي ٿو ته ڏيئي کان اچڻ واري هر مسافر کي پنهنجي روشني سان منزل تي پهچڻ ۾ مدد ڪندو آهي. شاعر جو چوڻ آهي ته ڏيئي ۾ سراسر چڱائي ۽ سچائي رکيل آهي. دوست هجي يا دشمن تون سڀ جي مدد ڪندو آهي ۽ پنهنجي روشني سان سيني جي شيڊ روشن ڪندو آهي.

بند نمبر ٤:-

مدد ڏين تو کم ڪار ۾ تون با محنت،
---- رکين ڪنهن ڏانهن ڪدورت

سمجهاڻي:-

هن بند ۾ شاعر چوي ٿو ته ڏيئي ۾ان اها به هڪ خوبي آهي ته هو ٻين جي ڪم ڪار ۾ مدد ڏيندو

Please visit for more data at: www.pakcity.org

آهي. پنهنجو هجي يا ٻيو هجي هنن ۾ ڪو به فرق نٿو ڪري
پاڻ ٻري پر هر ظلمت کي دور ڪري ٿو. ٻين لاءِ ڪڏهن به
پنهنجي دل ۾ ڪو حسد ۽ ڪدورت نٿو رکي ٿو.

بند نمبر ۵:- "سعادت جو بيشڪ تون آهين ستارو
.... پنهنجي جيوت ٻچائين

سمجهاڻي:-

هن بند ۾ شاعر فرمائي ٿو ته ڏيئو جي ٻرڻ سان
گهرن جي تاريڪي ختم ٿي وڃي ٿي ۽ جڏهن گهر روشن ٿيندو
آهي ته جهان سارو روشن ٿيندو آهي. ڏيئو خوشي ۽ ڪاميابي
جي هڪ اهم علامت آهي. ڏيئو انسان کي انڪساري جو سبق ڏيندو
آهي هوا تيز لڳڻ جي صورت ۾ پنهنجي لاٽ جو سر جهڪائي هو
عاجزي ۽ انڪساري سان پنهنجو جيوت ٻچائي ٿو.

بند نمبر ۶:- "حياتي جو مقصد سچو تو ٻڌائين،
.... تان پتنگا ٿين تا!!

سمجهاڻي:-

هن بند ۾ شاعر چوي ٿو ته اي ڏيئا تون حقيقت
۾ زندگي جو صحيح مقصد ٻڌائين ٿو جيڪو ماڻهو پنهنجي زندگي
ٻين لاءِ وقف ڪن ٿا. اهي انسان امر آهن. ۽ تاريخ ۾ هميشه زنده
رهندو ۽ ڏيئو جو مقصد به اهو آهي هو پاڻ سڙي ٻين کي روشني
ڏيئي ٿو ۽ هن جي روشني مٿان تڪين پروانا قربان ٿيندا آهن.

دس سالو

گھڻ جوابي سوال (معروضي سوالات)

١- انگريزن جو دور شروع ٿيو. * ١٨٤٣ع * ١٨٤٤ع * ١٨٤٥ع * ١٨٤٦ع

٢- اڙيون مينگھ ملھار شاعري جو مجموعو آهي. * بردو سنڌي * مصري شاھ

٣- سچل سرمست شھر ڇيو آهي. * سٽن * اٺن * پنجن * نون

٤- مٿان مون ڪانير ٿي وڃو * گمراھ * ڪافر * قاتل * دشمن

٥- مائي حيري دفن ٿيل آهي * خدا آباد * هالا * حيدرآباد * حبيب آباد

٦- قديم آثارن وارن شهرن ڪي ڏسڻ جو پھريون پيرو موقعو مليو
* لاهور * ٺٽو * موئن جو دڙو * ڪاهو

٧- معاشي لحاظ کان ڪينجھر روزگار مهيا ڪيو وسيلو آهي.
* مهاڻن لاءِ * لوهارن لاءِ * تونبين لاءِ * ڪوبه نه

٨- بين الاقوامي عدالت ۾ جج آهن. * نو * ڏهه * پندرهن * سورهن

٩- ايران ۾ ان وقت مذهب جو زور هو. * يھودي * عيسائي *

١٠- عبدالڪريم گدائي جنوري ١٩٠١ ۾ ڄائو هو.
* سکر ۾ * ڪراچي ۾ * حيدرآباد ۾ * جيڪب آباد ۾

١١- پانهي شهزادي کي آڻاڻا * آواز * ڪتاب * جانور * هٿيار

١٢- اجرڪ مختلف مرحلن مان گذري مڪمل ٿئي * ١٠ * ٥ * ١٤ * ١٦

١٣- نماز پڙهڻ وارن تي قائم رهو. * هرهنڌ * هميشه * ڪڏهن ڪڏهن

١٤- مولانا وفائي ڪتاب لکيا. * پندرهن * ويهارو * ٽيهارو * چاليهه

١٥- سنڌي زبان ۾ مرثيي جو رواج وڌو.
* سيد عنايت علي * سيد ثابت علي * سيد امير علي * سيد وارث

١٦- هن ڪورٽ جو صدر مقام هن ملڪ جي شهر هيگ ۾ آهي
* هالينڊ * نيوزيلينڊ * نيپال * انگلينڊ

Please visit for more data at: www.pakcity.org

١٧. نصرپور ۾ ڪيتراڻي اڏاڻا هئا. * ڪپڙن اٽن جا * اجرڪ جا * چانديءَ جا

١٨. حڪيم فتح محمد سيوهاڻي ڄائو هو. * ١٨٨١ع * ١٨٨٢ع * ١٨٨٠ع * ١٨٨٤ع

١٩. نظم هاري جو شاعر آهي. * شاهه لطيف * بيدل سنڌي * بدر شاهه

٢٠. چوڪري جو هنر پسند آيو. * واديءَ کي * ساڻس کي * شهزاديءَ کي

٢١. حضرت امام جعفر صادق جن جي وفات جو مهينو آهي.
* صفر * محرم * شوال * رمضان

٢٢. ترڪي جو عظيم رهنما هو. * رضا شاهه * غازي ڪمال اتاترڪ * صدام

٢٣. عورتن جي معاملي ۾ مدد ڪندڙ هو. * الله سائين * عوام * حڪومت ڪان

٢٤. بيٺي رڌ بچاءُ لاءِ تين ضروري ڳالهه آهي. * صفائي * بنيال * وقت جي پابندي

٢٥. مارچ ١٩٢٠ع کان اخبار جاري ٿي. * توحيد * تعليم * الوحيد * هلال

٢٦. ارشد ذلوتہ سليم هو ڏاڍو. * خوش * گهبرايل * فڪرمند * پريشان

٢٧. ڇڙوران تهڙو ٻڪ، ڇڙو ورا ماتهڙي. * خواص * عوام * پرجا

٢٨. سن ١٨٤٣ع ۾ سنڌ فتح ڪئي. * انگريزن * ڪلهوڙن * ٽالپرن

٢٩. فقه مالڪي جو بنياد وجهندڙ هو. * ابوحنيفه * امام مالڪ * امام جعفر

٣٠. اڳ جي ڪڙي پاسي وڌن مرغولن سان دروازا هئا. * ٽي * چار * پنج

٣١. ترقي حاصل ڪرڻ لاءِ هميشه ضرورت هوندي آهي
* اتحاد * عمل * ايمان * قرباني

٣٢. پيارا دوست خط ٽيندو تو وچي. * پراڻو * رنگين * طويل

٣٣. بين الاقوامي عدالت جو پهريون اجلاس ٿيو. * ١٩٢٦ع * ١٩٢٠ع
* ١٩٢٧ع ۾ * ١٩٤٢ع ۾

٣٤. ماڻي حيري کي گهڻو چاهه هو. * وطن * علم * گهر سان

٣٥. ڪافي جو بادشاهه چيو وڃي ٿو. * مصري شاهه * ثابت علي
* شاهه عنايت رضوي * سچل سرمست

Please visit for more data at: www.pakcity.org

[library stamp]

٣ حڪيم فتح محمد سيوهاڻي ڄائو هو. * ڪراچي * سکر * سيوهڻ

٣٥ پنهنجا فرض پورا ڪندو رهو. * ايمانداري * سچائي * بي خوفي

٣ مضمون جو مجموعو "ادبي چٻبل" چپيل آهي.

* شيخ اياز * سچل سرمست * ڪشنچند عزيز

٣ امام جعفر صادق انهي هجري ۾ ڄاول. * ٧٠ * ٨٠ * ١٤٨ * ٩٠

٤ بادشاهه سلامت ٿيون پير و خواب لڌو * ڏڳي * هرڻ * ٻڪري

٤ نصرپور جا مشهور آهن. * انب * صوف * ڪيرپڙا

٤ رڏ پچائڻ ڪاڏي پيتي جي ٿالوڪي ملي صاف ڪجي.

* چارسان * مٽي سان * صابڻ سان * صرف

٤ انگريزن جي دور ۾ هن شاعري جو رواج پيو.

* عروضي * سياسي * سماجي * اصلاحي

٤ سچل سرمست شعر چيو. * ستن ٻولين * ٻن ٻولين * چئن ۾

٤ الاهن شهرن جي ڏينهون ڏينهن وڌندي پئي وڃي.

* آدمشماري * پاڻي * بجلي * هنن مان ڪوبه نه

عربن اجرڪ کي سڏيو آهي * رلي * چادر * ازرق

شاهه لطيف جو ميلو هر سال لڳندو آهي ١٤ صفر تي.

* درازن ۾ * ڀٽ شاهه ۾ * سيوهڻ ۾

ڪچ مان هڪ انگريز عملدار ڪي گهرايو ويو هو. سن:

* ١٨٢٧ع ۾ * ١٩٢٧ع ۾ * ١٩٤٧ع ۾ * ١٩٣٦ع ۾

اجرڪ جي چڙ جا ورڻ پنج آهن. * قسم * نمونا * مرحلا

قلعي ۾ گوڙ ڪا نه هو، لڳي پئي هئي:

* سانت * چپ * روشني

۵۱ سمن جي دور جو اهم شاعر هو.
* سچل سرمست * سيد ثابت علي شاهه * قاضي قاضن * شاهه لطيف

۵۲ ترار جو ڪم آهي. * خون ڪرالو * هون وهائڻ * خونريزي

۵۳ سنڌ تي ڪلهوڙن جي حڪومت شروع ٿي.
* ۱۷۰۱ع * ۱۷۱۳ع * ۱۷۱۹ع * ۱۷۵۵ع

۵۴ ۱۹۲۰ع ۾ خلافت ڪانفرنس هن شهر ۾ ٿي.
* ڪراچي * سکر * لاڙڪاڻي * حيدرآباد

۵۵ سليم گاڙهوي وفات ڪئي. * سکر * ڪراچي * بدين

۵۶ مقدمة الصلوٰة نالي ڪتاب لکيو هو.
* مولانا وفائي * سراج الحق * مخدوم ابوالحسن

۵۷ سيد ثابت علي شاهه چيو آهي * نوحه * مرثيه * غزل

۵۸ شاهه جو رسالو سنڌي ٻولي جو آهي * ثبوت * ڪتاب * دستاويز

۵۹ تالپرن جي دور جو عظيم شاعر هو.
* ثابت علي شاهه * سراج الحق * سچل سرمست

۶۰ اخبار جو مالڪ شيخ عبدالعزيز هو.
* عبرت * الوحيد * الحق * ڪاوش

www.pakcity.org

Please visit for more data at: www.pakcity.org

گوڙ	سانت	سيمان	ميزبان	مرد	عورت	پريرو	ويجهو
اُچا	سادا	ڏاريا	پنهنجا				

ڪينجهر ڍنڍ

لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد
اونهو	تراڪڙو	نئون	پراڻو	آباد	برباد	ڪچا	پڪا
پيراندي	سيراندي	ڪاميابيون	ناڪاميون	هيٺ	مٿي	اڳتي	پوئتي

وائي (نظم)

لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد
اڳي	پوءِ	اُپ	پون	پلي	بُري	ڪوڙي	چي

نيڪي (نظم)

لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد
ڪرم	ستم	نيڪي	بدي	بلندي	پستي	بُرائي	ڀلائي

پيارا وطن (نظم)

لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد	لفظ	ضد
دوست	دشمن	ديس	پرديس	ڪوسو	ٿڌو	مٺا	ڪڙا

سوال نمبر ۳ (ب) هيٺين نالن جا مذڪر يا مؤنث لکو: (۳)

مذڪر	مونث	مذڪر	مونث	مذڪر	مونث	مذڪر	مونث
چاچو	چاچي	ماستر	ماسترياڻي	ياءُ	پيڻ	هرڻ	هرڻي
مڙس	زال	پولڙو	پولڙي	گهوٽ	ڪنوار	ٻڪر	ٻڪري
مامو	مامي	نور	ڍيل	شهزادو	شهزادي	سهرو	سسَ
ڏاند	ڳئون	ڏيڳو	ڏيڳي	گهيٽو	رڍ	نانگ	نانگڻ
هاٿي	هاٿڻ	استاد	استادياڻي	هاري	هارياڻي	سان	مينهن
ڏاڏو	ڏاڏي	ڀاڏو	وڇ	حاجي	حاجياڻي	جهرڪ	جهرڪي
نوڪر	نوڪرياڻي	مالڪ	مالڪياڻي	شاگرد	شاگردياڻي	فوجي	فوجياڻي
حجي		ڊاڪٽر	ڊاڪٽرياڻي	راڻو/راجا	راڻي	پيءُ	ماءُ

www.pakcity.org